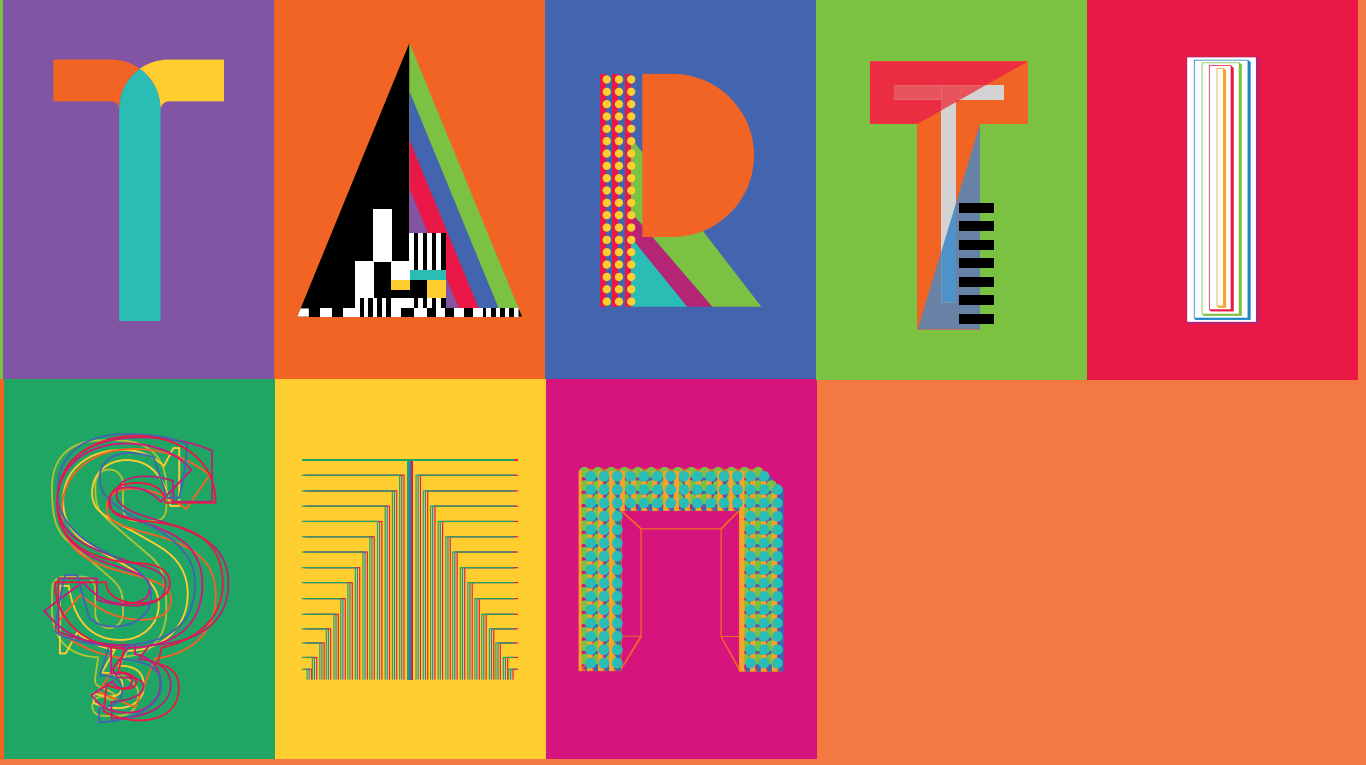

KENDİNİ

"OKUL"

HİSAR OKULLARI EĞİTİM KONFERANSI

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

HİSAR OKULLARI

Hisar Okulları, ülkemizde eğitim standartlarının yükseltilmesine ve topluma yararlı, yurtsever bireyler yetiştirme yoluyla ülkemizin kalkınmasına katkı sağlamak üzere 50 yılı aşkın süredir faaliyetlerini sürdüren **Hisar Eğitim Vakfı** tarafından 1996 yılında kurulmuştur. Hisar Okulları 2021-2022 akademik yılında **kuruluşunun 25. yılını** kutlamıştır.

Hisar Okulları, okulöncesinden 12. sınıfa kadar 1400'den fazla kayıtlı öğrencisiyle yüksek akademik standartlarda kaliteli eğitim sunan prestijli bir okuldur. Okulumuzun misyonu, ülkenin önde gelen akademik kadrosunun ışığı altında yüksek standartlarda özel eğitim sunmanın yanı sıra öğrencilerinin içlerindeki potansiyellerini keşfetmelerini ve geliştirmelerini sağlamaktır.

Öğrenmede sürekli gelişim ilkesini benimseyen Hisar Okulları, öğrencilerinde, öğretmenlerinde, ebeveynlerde ve topluluğumuzda var olan beceri, yetkinlik ve potansiyele inanmaktadır. Hisar Okulları, potansiyellerini gerçekleştirmeleri için öğrencilerine en iyi ortamı sağlayarak gelişmiş öğrenme fırsatları sunmayı, gerekli olan beceri, bilgi ve sorumluluğu edinmelerine yardımcı olmayı amaçlar.

Detaylı bilgi için **tıklayınız**.

EĞİTİM REFORMU GİRİŞİMİ (ERG)

Eğitim Reformu Girişimi (ERG), çocuğun ve toplumun gelişimi için eğitimde yapısal dönüşüme nitelikli veri, yapıcı diyalog ve farklı görüşlerden ortak akıl oluşturarak katkı yapan bağımsız ve kâr amacı gütmeyen bir girişimdir. Yapısal dönüşümün ana unsurları, eğitimde karar süreçlerinin veriye dayalı olması, paydaşların katılımıyla gerçekleşmesi, her çocuğun kaliteli eğitime erişiminin güvence altına alınmasıdır.

2003 yılında kurulan ERG, Türkiye'nin önde gelen vakıflarının bir arada desteklediği bir girişim olmasıyla Türkiye sivil toplumu için iyi bir örnek oluşturur.

ERG çalışmalarını, Eğitim Gözlemevi ve Eğitim Laboratuvarı birimleriyle yürütür, Öğretmen Ağı'nın yürütücülüğünü üstlenir.

ERG, Anne Çocuk Eğitim Vakfı, Aydın Doğan Vakfı, Borusan Kocabıyık Vakfı, Elginkan Vakfı, ENKA Vakfı, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Kadir Has Vakfı, Mehmet Zorlu Vakfı, MV Holding, Sabancı Üniversitesi, Tekfen Vakfı, Türkiye Vodafone Vakfı, Vehbi Koç Vakfı ve Yapı Merkezi tarafından desteklenmektedir.

EĞİTİM LABORATUVARI

Eğitim Laboratuvarı, çeşitli uzmanlık alanlarından kişi, kurum ve kuruluşları eğitim zemininde bir araya getirir. Ortak akıl ve hayal gücüyle eğitim alanına yeni bakış açıları katan yaratıcı çözümler üretir. ERG'nin araştırmaları ve izleme çalışmaları temelinde sunduğu önerileri hayata geçirmeye yönelik uygulama modelleri ve ortaklıklar geliştirir. Öğretmenlerin, eğitim alanında çalışan uzmanların, kuruluşların bir araya geldiği, iyi uygulama örneklerini paylaştığı ve birbirinden öğrendiği etkinlikler, programlar ve eğitimler düzenler. Eğitimde iyi örneklerin çoğalmasına ve yaygınlaşmasına destek olur.

İÇİNDEKİLER

KENDİNİ TARTIŞAN OKUL	5
OKULU YENİDEN DÜŞÜNMEK	7
Açış Konuşması: Okulu Yeniden Düşünmek	8
Panel: Açık Okullar	11
Konuşma: Eğitimi ve Okulu Şekillendiren Trendler	12
Paralel Oturumlar: Farklı Boyutlarıyla Okul	15
Çocuğun Yaşam Alanı Olarak Okul	15
Öğrenme Topluluğu Olarak Okul	17
Öğretmenin Gelişim Alanı Olarak Okul	19
Yönetişim Alanı Olarak Okul	22
Fiziki Mekân Olarak Okul	24
Yeni Yaklaşımlarla Okul: Dünyadan Farklı Okul Modelleri	25
Paideia Okulları	25
Duvarları Olmayan Okul	27
Yeşil Okullar	28
OKULU YENİDEN TASARLAMAK	30
Çocuk Katılımı	31
Fiziki Mekân Olarak Okul	33
Ekoloji	35
Kapsayıcılık	37
Okul İçi ve Dışı Paydaşlarla İşbirliği & Okul İklimi	39
Veri Okuryazarlığı & Veri Temelli Karar Alma Süreçleri	42
Aktif Okul	43
Pandemi Döneminde Eğitim / Travmaya Duyarlı Okul	46
Yaşam Alanı Olarak Okul	48
Öğretmenin Güçlenmesi	50
Teknoloji	53
Değişim Yönetimi	55
Olmaması Gerekenler	57
Fikir Pazarı	60
SONUÇ YERİNE	64

KENDİNİ TARTIŞAN OKUL

Hisar Okulları 25. yılını kutlarken, Eğitim Reformu Girişimi (ERG) Eğitim Laboratuvarı iş birliğiyle ve Akbank ana sponsorluğunda "Kendini Tartışan Okul" temalı eğitim konferansına ev sahipliği yaptı.

Bu konferansa giden yolda; gündelik yaşamımızı etkileyecek, davranışlarımızı değiştirmeye katkı sunacak ve hayatımızı iyileştirecek konulara yoğunlaşmaya ve bu konularda daha çok çözüm üretmeye ihtiyacımız olduğu düşüncesinden yola çıktık. Türkiye'de ve dünyada değişen eğitim paradigmasını sorgulamak, eğitime dair önemli konuları ve soruları farklı perspektiflerden değerlendirmek ve çözüm önerileri geliştirmek amacıyla, "okul"u odağa aldığımız bir konferans düzenlemeye karar verdik.

Eğitim, birçok farklı boyutuyla okulda hayat buluyor. COVID-19 salgını okulun hayatımızdaki yerini ve farklı rollerini daha da görünür kıldı, aynı zamanda okulun geleceğine dair yeni tartışmalar açtı. Biz de kendimize sorduk: Böyle bir kriz döneminden eğitim alanını güçlendirerek nasıl çıkabiliriz? Eğitim hayatımızın merkezindeki ağırlığını koruyan okulu, başta çocuklar olmak üzere eğitimciler ve aileler için nasıl daha anlamlı hâle getirebiliriz? Okulun geleceğini nasıl birlikte düşünebilir, nasıl tasarlayabiliriz?

Bu sorulardan hareketle, özgün bir konferans programı tasarladık. 9-10 Nisan 2022 tarihlerinde düzenlenen Hisar Okulları Eğitim Konferansı'nda Türkiye'den ve dünyanın farklı ülkelerinden 18 konuşmacımız ve 26 atölye yürütücümüz bizlerleydi. Konferansın birinci gününde odağımız "Okulu Yeniden Düşünmek"ti ve okulu farklı boyutlarıyla ele aldık. "Okulu Yeniden Tasarlamak" üzerine çalıştığımız ikinci günde ise, okul yaşamının niteliğini olumlu yönde etkileyecek çıktılar üretmek de değişime katkıda bulunmayı amaçladık.

Konferansta derinlemesine işlenen konuları ve atölye çalışmalarında üretilen önerileri herkesin yararlanabileceği şekilde paylaşmak ve yaygınlaştırmak amacıyla bu raporu hazırladık. Raporun yapısı da konferans programını takip ediyor. "Okulu Yeniden Düşünmek" başlıklı ilk bölüm, konferansın ilk günündeki konuşmaları, panelleri ve iki gün boyunca deneyimlerini paylaştığımız farklı okul modellerinin paylaşımlarını özetliyor. "Okulu Yeniden Tasarlamak" başlıklı ikinci bölüm ise, konferansın ikinci günündeki atölye çalışmalarının çıktılarını, katılımcıların ürettikleri önerileri içeriyor. Hazırladığımız bu kapsamlı derlemenin herkes için besleyici ve ilham verici olmasını ümit ediyoruz.

Konferansımızı 9-10 Nisan 2022 tarihlerinde dijital mecralarda ve yüz yüze toplam 300 kişi canlı olarak takip etti. Hisar Okulları'nın toplumsal fayda yaratma misyonunun bir uzantısı olarak benimsediği "açık kaynak" yaklaşımıyla okulun resmi YouTube kanalında çift dilde yayımlanan konferansın kaydı, Kasım 2022 itibarıyla 5.000'den fazla kez izlendi. Umuyoruz ki bu raporla birlikte, konferans çıktılarımız daha da fazla kişiye ulaşacak.

Konferansımız iki günde gerçekleşmiş olsa da, bu iki günün arkasında iki yılı aşkın hazırlık süreci ve pek çok farklı ekibin ortak çalışması vardı. Tüm emekleri ve değerli katkıları için danışma ve bilim kurulu üyelerimize, organizasyon komitemize, konuşmacılarımıza, atölye yürütücülerimize, konferansta görev alan öğretmenlerimize ve öğrencilerimize, teknik ekiplerimize ve bizlerle olan tüm katılımcılarımıza bir kez daha teşekkürlerimizi sunarız.

KENDİNİ TARTIŞAN "OKUL"

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Emine Erktin
Prof. Dr. Emre Gönensay
Prof. Dr. Gülay Barbarosoğlu
Dr. Jale Onur
Sevinç Atabay
Prof. Dr. Üstün Ergüder
Zekeriya Yıldırım

Bilim Kurulu

Alp Köksal
Dr. Burak Ülman
Deniz Ova
Prof. Dr. Feza Orhan
Işık Tüzün
Melda Akbaş
Prof. Dr. Murat Günel
Okan Uzelli
Pınar Gökbayrak

Organizasyon Komitesi

Arzum Kopşa
Deniz Göktaş
Erkan Çeçen
Ezgi Çebi
Ezgi Tunca
Fusun Toparlak
Gökşen Dürüst
Gülay Karadeniz
İrem Noyaner
Meltem Mater
Murat Dülger
Okan Uzelli
Petek Pekuysal
Yaprak Sarıışık
Yıldız Ayyıldız

Kendini Tartışan Okul konferansının açış konuşmalarını Hisar Okulları Kurucu Temsilcisi ve Genel Müdürü Prof. Dr. Gülay Barbarosoğlu, ERG Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Üstün Ergüder ve Türkiye Özel Okullar Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Zafer Öztürk gerçekleştirdi.

ERG ve Medyascope iş birliğiyle hazırlanan Eğitim 360° programının 12 Mayıs 2022 tarihinde yayımlanan bölümünde, ERG Araştırma Asistanı Ezgi Tunca, Hisar Okulları son sınıf öğrencisi Ayşe Çelebi, Hisar Okulları sınıf öğretmeni ve müdür yardımcısı Yıldız Ayyıldız ve Boğaziçi Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü Öğretim Üyesi Doç Dr. Zeynep Erdiller Yatmaz, konferans sürecini ve konferansın çıktılarını paylaştılar.

KENDİNİ **TARTIŞTIRIN** "OKUL"

OKULU
YENİDEN
DÜŞÜNMEK

OKULU YENİDEN DÜŞÜNMEK

Konferansın ilk gününde, okulu yeniden düşünmenin çerçevesini ve katmanlarını gözden geçirip ufkumuzu açacak birçok konuşmaya yer verdik. Raporun bu bölümünde, okulu yeniden düşünmenin geniş bağlamını irdeleyen "Okulu Yeniden Düşünmek" ile "Eğitimi ve Okulu Şekillendiren Trendler" başlıklı konuşmalarda ve okulu çocuğun yaşam alanı, fiziksel mekân, öğrenme topluluğu, öğretmenin gelişim alanı ve yönetim alanı gibi farklı boyutlarıyla ele aldığımız beş paralel oturumda öne çıkan mesajlar özetleniyor.

Konferans boyunca deneyimlerini paylaştığımız Başka Bir Okul Mümkün, NetEdu Project, Paideia Okulları, Think Global School ve Yeşil Okullar gibi Türkiye'den ve dünyadan farklı okul modellerinin paylaşımları da bu bölümde yer alıyor.

Okulu yeniden düşünmenin zeminini oluşturan bu oturumların kayıtlarına ve içerik özetlerine bu bölümden kolayca erişebilirsiniz. Bunlara ek olarak, konferansın zengin içeriğini yansıtacak şekilde, ilgili bölümlerde katılımcılardan gelen soruları, konuyla ilgili çeşitli ek kaynakları ve iyi örnekleri de görebilirsiniz.

Açış Konuşması: Okulu Yeniden Düşünmek

Valerie Hannon,
Yönetim Kurulu Başkanı, Innovation Unit

Hızlı, köklü ve yıkıcı değişimler yaşadığımız bir çağdayız. Kaçınılmaz olarak eğitim de bu değişimlerden etkileniyor. Eğitimin görevi, sadece önceki nesillerin yol açtığı değişimlere uyum sağlanması değil; gençlerin geleceklerini şekillendirmelerine destek olmak.

Mevcut durumda, okul sistemlerinin karşılaştığımız güçlükleri ele almada yetersiz kaldığını görüyoruz. Öğrenenler, 21. yüzyılın gerektirdiği bilgileri, becerileri veya değerleri edinmiyorlar. Sınavları geçiyorlar; peki ya hayatta kalabilmeyi, gelişmeyi ve yeşermeyi öğrenebiliyorlar mı ya da onlara gereken yetkinlikleri ediniyorlar mı?

Küresel perspektiften bakıldığında üç trend görülüyor:

1. Okulların **amacını** irdeleyen yeni tartışmalar
2. Okul düzeyinde, **tasarım ilkeleriyle** okulların gelecek odaklı olarak yeniden düşünülmesi
3. İlk iki trendin bir araya gelmesiyle, karşımıza çıkan güçlükleri ele alabilen **okul modelleri**

Yani okullar amaçlarını yeniden sorguluyorlar; sorgulanan bu amacı tasarım ilkelerine oturtuyorlar ve bu şekilde gelecekte karşılaşacağımız başlıca sorunları ele alabilecek yeni modeller hayata geçiyor.

Bu trendlerin, eğitim sistemlerini şekillendiren güçlü anlatıları tartışmaya açtığını görüyoruz.

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

Şu ana kadar eğitim sistemlerinin altında yatan temel anlatı neydi?

- Eğitim, ekonomik büyümeyi sağlayarak ulusların refahını artırır.

Peki, kaynakları sınırlı bir gezegende, sınırsız tüketimi teşvik eden sınırsız büyüme hedefini korumak istediğimize emin miyiz?

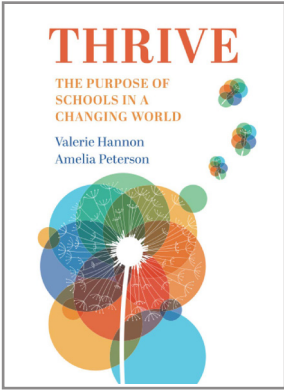
- Eğitim, piyasadaki iyi işlere ulaşmak için devam edilecek bir yoldur.
- Eğitim, sosyal hareketliliği sağlamak için başvurulacak bir yoldur.

Aslına bakarsanız, bu anlatıların özünde son derece bireysel ve rekabetçi bir yaklaşım yatıyor.

- Diplomalar ve yeterlikler, eğitimde başarının göstergesidir.
- Asıl önemli olan alan veya ders bazlı yeterliklerdir.
- Üniversiteye girmek en temel başarı göstergesidir.

Bu şekilde yapılanmış bir eğitim sistemi, insanları çok da doğru olmayan biçimde kazananlar ve kaybedenler olarak ikiye ayırıyor ve kutuplaşmaya hizmet ediyor.

Peki ne yapılabilir?

Bu baskın anlatıyı değiştirmek zorundayız. Çünkü bu baskın anlatıyı değiştirmeden, okulu yeniden düşünsek dahi eğitimin amacını dönüştüremeyiz.

Bu kitapta, işlemeyen eski paradigmayı ve hakim anlatıyı nasıl değiştirmemiz gerektiğini ele aldık. **Eğitimin amacı, değişen ve dönüşen bir dünyada hayatta kalmayı, gelişmeyi ve yeşermeyi öğrenmek olmalı.**

Peki neyi anlamamız gerekiyor?

Öncelikle **küresel** olarak gelişmemiz gerekiyor. Kültürel farklılıklarla sınırlar olmadan nasıl işbirliği yapabileceğimizi, nasıl ayakta kalabileceğimizi öğrenmemiz gerekiyor.

İkinci halkada **toplumsal** gelişme var. Toplumların eşitliğe ve saygıya dayalı olmasını nasıl sağlayabiliriz? Irkın, cinsiyetin önemli olmadığı; herkesin yeterince iyi bir hayat standardına ulaşabildiği bir topluma nasıl ulaşabiliriz?

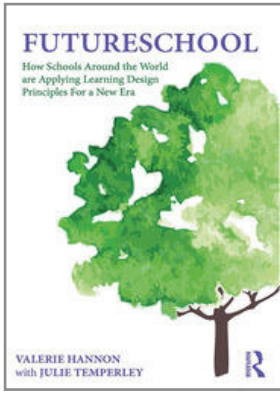
Üçüncü halkada **kişilerarası** boyuta bakılıyor. İnsanı ayakta tutan şey, diğer insanlarla olan ilişkileridir. Okullar amaçlarını belirlerken, yetiştirdikleri öğrencilerin iletişim becerilerini güçlendirme konusunda da belli ilkeleri benimsemeli.

KENDİNİ TARTIŞTIRIN "OKUL"

En temelde **işsel iletişim** var. Kişinin hem zihnini hem de bedenini kullanarak sağlıklı bir birey olması için okulun yapabileceği pek çok şey var. Bir kişi ancak sağlıklı bir bedende ve zihinde kendisini geliştirebilir ve potansiyeline ulaşabilir.

Bu dört halka birbiriyle bağlantılı olduğu için tüm halkalarda gelişim gösterildiğinde ideal sonuca ulaşılabilir. Burada tarif ettiğimiz anlamıyla gelişmek ve yeşermek küresel bir kavram; ama toplumlar bu yaklaşımı kendi özelliklerine ve değerlerine göre yorumlayabilir. Toplumlar bu yaklaşımı kültürlerine göre uyarladıklarında gelişim mümkün olur.

Geleceğe yönelik okullar nasıl oluşturulabilir?

Geleceğe uyum sağlamak isteyen okullar tarafından benimsenen tasarım ilkeleri üç ana kategoriye ayrılıyor:

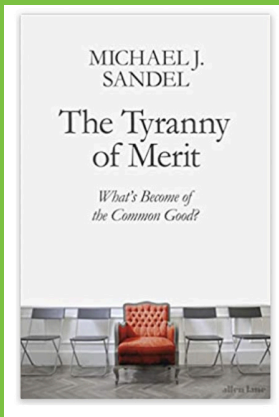
1. Değerlerle ilgili tasarım ilkeleri
2. Öğrenme deneyimiyle ilgili tasarım ilkeleri
3. Çalışma felsefesiyle ilgili tasarım ilkeleri

Okullar bu tasarım ilkelerini bir araya getiriyorlar ve zamanımızın büyük zorluklarıyla başa çıkmaya çalışıyorlar. Her okul bu ilkeleri kendi koşullarına ve özelliklerine göre uyarlıyor.

İYİ ÖRNEK

Gelecekte karşılaştığımız sorunlara yönelik geliştirilen modellerden olan Liger Leadership Academy Kamboçya'da etik liderlik alanına odaklanan iyi bir örnek. Liger Leadership Academy modeli hakkında detaylı bilgiye [buradan ulaşabilirsiniz](#).

ÖNERİ

Sandel, M. J. (2021). *The Tyranny of Merit: What's Become of the Common Good?*

Panel: Açık Okullar

Dr. Gitte Miller Balslev
Öğretim Görevlisi,
University of Southern
Denmark Kültür Araştırmaları
Yüksek Lisans Departmanı

Prof. Jordi Diaz-Gibson
NetEduProject Koordinatörü
Araştırmacı,
Ramon Llull University

"İnsan, genç bireylerini iyi organize edilmiş kutulara sokan tek tür. Bu, gerçek dünyadan izole bir durum. Biz gençlere 'Bak burada otur, gerçek dünya böyle bir yer' diyoruz. Diğer türlere baktığımızda, yavruları belli bir yaşa geldiğinde onları gerçek ortamlara yönlendirdiklerini görüyoruz. Avlanma, iş birliği gibi deneyimlere maruz bırakıyorlar ki onlar da kendi ekosistemlerindeki etkileşimler aracılığıyla öğrenebilsinler."

Kavita Anand

Acaba okullarımız dünyaya açılmaya nasıl hazırlanabilir? Öğretmenleri, öğrencileri ve dış paydaşları da dahil ederek sadece bilgiye dayalı olmayan, problem ve proje temelli bir eğitim nasıl gerçekleştirilebilir? Öğrencileri kendi bilgi süreçlerine dahil etmek nasıl mümkün olabilir?

NAFA, Danimarka'da fen eğitimini geliştirmeye yönelik tasarlanan ulusal bir program. Öğretmen ve öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerini güçlendirerek ilkokul ve ortaokullarda motive edici doğa bilimleri öğretimi teşvik etmeyi hedefliyor.

<https://novonordiskfonden.dk/en/projects-and-initiatives/science-academy-nafa/>

Okulları dış dünyaya açmak hiç kolay bir şey değil. Biz okullarımızda olmazsa olmaz dediğimiz her şeyi rafa kaldırıyoruz ve etkileşime önem veriyoruz.

Öğrenme ekosistemleri sınıf duvarları içinde kurgulandığında → Öğretmen sınıfa ve sınıfın kısıtlı imkânlarına odaklanır. Çocuk çoğunlukla sınıf içerisinde zaman geçirir. Etkileşim herkes için kısıtlıdır ve dolayısıyla gelişen fırsatlar da kısıtlıdır.

Öğrenme ekosistemleri dünyaya açıldığında → Öğretmen genişleyen ekosisteme ve dolayısıyla daha geniş imkânlara odaklanır. Çocuk hem okulda hem de yakın çevrede zaman geçirir. Herkes için daha fazla etkileşim imkânı ve dolayısıyla daha fazla fırsat vardır. Okul tüm dünyaya genişler: Okul ortamı, parklar, kütüphaneler, müzeler, kültür merkezleri, meydanlar...

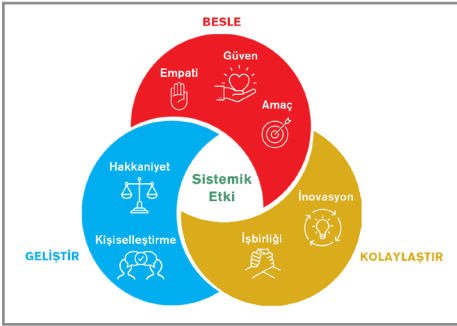
KENDİNİ TARTIŞTIRIN "OKUL"

NetEduProject

NetEduProject ile;

- kurulan büyük ağ aracılığıyla okulların daha açık hâle gelmesini ve eğitim sistemlerinin ekosistemler hâlinde dönüşümden geçmelerine destek olmayı,
- geleneksel paydaşların dönüşmesini,
- öğrenci merkezli yaklaşımın yeşermesini amaçlıyoruz.

Dünya genelinde okulların, geniş çaplı ekosistemler içinde buldukları toplulukla iletişime geçmekte zorlandıklarını gözlemledik. Bu doğrultuda idari kadroları ve profesyonel eğitimcileri nasıl destekleyeceğimizi düşündük. Onların başarı odaklı olmaktan ziyade etkileşime odaklanmalarını istiyoruz.

School Weaver aracı sayesinde dünyanın dört bir yanında okullar, internet üzerinden kendi öğrenme ekosistemlerini analiz ederek dönüşümü sağlıyor. Bu araç, hem nicel hem nitel verilerden yararlanarak okulla ilgili karşılıklı etkileşimi bütünsel şekilde iyileştirmeyi amaçlıyor. Beş kıtadan katılımcılar bu ağda topluluk hâlinde düşünüyorlar.

Öğretmen Ağı; öğretmenlerin, meslektaşlarıyla ve farklı disiplinlerden kişi ve kurumlarla bir araya gelerek güçlendiği bir paylaşım ve iş birliği ağıdır.

"Okul iklimini eğitim için elverişli hâle getirebilmek için empati ve iş birliğini besleyecek ve dolayısıyla çocukların öğrenmesini, öğretmenlerin güçlenmesini sağlayacak stratejiler geliştirmemiz çok önemli."

Günalp Turan, Öğretmen Ağı, Ağ Koordinasyon ve Topluluk Yönetimi Sorumlusu

Konuşma: Eğitimi ve Okulu Şekillendiren Trendler

Marc Fuster

Analist, **OECD Centre for Educational Research and Innovation**

Eğitimi Şekillendiren Trendler Raporu, Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD) tarafından eğitimi etkileyen başlıca ekonomik, politik, sosyal ve teknolojik eğilimleri inceleyen üç yılda bir yayımlanan bir rapordur. Bu raporlar stratejik düşünceleri besleyecek bilgileri sunmayı ve eğitimin karşı karşıya olduğu zorluklar üzerine düşünmeyi teşvik etmeyi amaçlıyor.

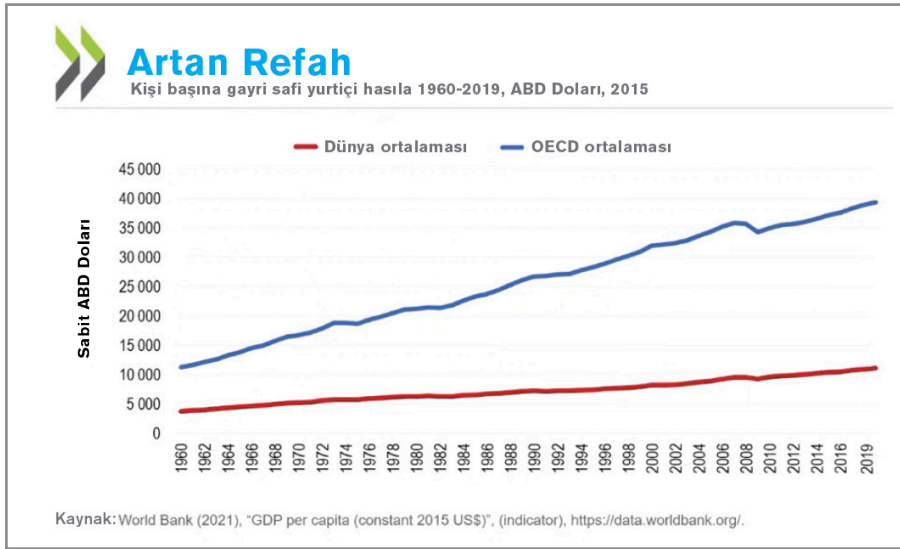

Beş Tematik Alanda Eğitimi Şekillendiren Trendler

1. Büyüme

Ekonomi ve büyüme OECD için önemli olan bir konu. Raporun bu bölümü "Refah içinde mi büyüyoruz ve bu refahın kaynağı nedir?" sorusuyla başlıyor. Aynı zamanda büyümenin ne kadar sürdürülebilir olduğunu sorguluyoruz. Bölümde demografik, ekonomik ve çevresel trendlere bakıyoruz.

Bölümden bir örnek: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)

Gelir ve refah seviyeleri bağlamında ülkeler arasında büyük farklılıklar var. Aynı zamanda ülkelerin kendi içlerinde de farklılıklar var. Peki büyüyor muyuz? Ne kadar sürdürülebilir bir büyümeden bahsedebiliriz?

Ekonomi alanında bilgi ekonomisi (fikri mülkiyet hakları, veriler, yazılım becerileri vb.) gitgide önem kazandı. Burada eğitim için temel bir soru ortaya çıkıyor: Gelecekte işgücü piyasasında yer bulabilmek için eğitimde ne tür yetkinliklere yer verilmeli?

2. Bilgi ve bilginin gücü

Bilgi ekonomiye dönüşüyor, toplumlar da aynı şekilde bilgi toplumuna dönüşüyor. Diğer alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da insanlar artık daha etkin bir şekilde içerik üretiyorlar. Aynı zamanda bilginin üretimi de giderek demokratikleşiyor.

Elbette bu süreç mükemmel değil ve cevap bulunması gereken birçok soru var. Mesela, bilgiye kimlerin erişimi var? Bilgiye erişim ve bilgiyi kullanma becerileri kimlerde olmalı? Öğretmenler ve okullar inanılmaz bir bilgi yığınıyla karşı karşıyalar. Eskiden bilgi okullarda, kitaplarda ve öğretmenlerdeydi; ancak artık durum böyle değil. Başka bilgi kaynakları da var. Bu bilgi kaynaklarını nasıl kullanacağız? Kullanmaya hazır mıyız? Öğrenciler sadece bilgi sahibi olan yurttaşlar olmamalı. Yurttaşlar bilgiye bakıp bilginin ardındaki mantığı anlamalı ve kanıtları irdeleyebilmeli. Okullar buna hazır mı?

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

3. Yaşam ve çalışma

20. yüzyıla göre kıyasladığımızda, günümüzde çalışma saatlerinin azaldığını görüyoruz. Ayrıca daha fazla izin ve tatil hakkı bulunuyor. Bu ilginç bir veri. Okulların tarihsel işlevlerinden biri ebeveynler çalışırken çocukları gözetmekti ama anne ve babalar artık daha az çalışıyorlar. Aynı zamanda daha farklı çalışma şekilleri mevcut. Son yıllarda çevrimiçi yapılan ve devam ettirilen iş biçimleri artış gösterdi. Dijitalleşme, çalışma dünyasını dönüştürüyor.

Şu an içinde bulunduğumuz eğitim sisteminde takvimler ve müfredat sabit. Bu sistem öğrencilerin işgücü piyasasına atıldıklarında geçmiş dönemlerdeki standart hayata alışmalarını amaçlıyor; ancak gelecekte standart çalışma saatleri olmayacak. Dolayısıyla zamanı nasıl yöneteceğimizle ilgili bazı dönüşümler gerekiyor. Öğrenciler hangi zaman dilimlerinde daha iyi öğreniyorlar? Öğrenciler okula aynı saat diliminde mi girip çıkmalı? Mekânların düzenlenmesiyle ilgili benzer sorular sorulabilir.

4. Kimlik ve aidiyet

Öğrenme süreciyle ilgili en önemli şeylerden biri de kim olduğumuzu öğrenmemiz. Akranlarımızla ve öğretmenlerimizle aramızda nitelikli ilişkiler var mı? Kendimize güveniyor muyuz? Öğrenebileceğimize güveniyor muyuz? Kendi öğrenme kapasitemize güveniyor muyuz?

Bu bölüm altındaki başlıklardan biri de göç konusu. Uluslararası jeopolitik çalkalanmalar nedeniyle nüfusun hareketliliği giderek artacak. Dolayısıyla kimlik ve aidiyet sorusu da göçle ilişkili olarak değerlendirilebileceğimiz bir konu.

Bir taraftan öğrencilere uyum konusunda nasıl yardımcı olabileceğimizi, farklı bir okulda dersleri takip edip öğrendiklerinden nasıl yararlanabileceklerini düşünmemiz gerekiyor. Eğitim sisteminin öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamadaki yetkinliğini irdelememiz gerekiyor. Yani, hem öğrencilerin esnekliğini güçlendirip sisteme entegre olmalarını sağlamak hem de eğitim sistemini biraz daha esnek kıлып öğrencilerin uyumunu kolaylaştırmak gerekiyor. Göçmen öğrencilerin de ihtiyaçlarını karşılayabilecek esnek bir müfredat hazırlanması önemli. Bunun yanında değerlendirme meselesi de var. Değerlendirme hangi dilde yapılacak? Mevcut değerlendirmeler öğrencilerin öğrenme sürecini gerçekten iyi bir şekilde değerlendiriyor mu? Öğrenme motivasyonu olup olmadığını değerlendirebiliyor mu? Herhangi bir bariyer olup olmadığını değerlendirebiliyor mu?

5. Değişen doğamız

1970'lerden bu yana gezegenimizi kapasitesinin üzerinde kullanmaya başladık ve gezegenin kaynaklarını sömürerek kullanmaya devam ediyoruz. "Eğitim bu konuda ne yapabilir?" sorusunu acilen sormamız gerekiyor. Elbette bu tek başına eğitim tarafından çözülebilecek bir sorun değil, ama eğitimin de görevi büyük. Çünkü eğitim, insanların doğayla ilişkilerini ve tutumlarını şekillendirmede önemli bir role sahip. İklim değişikliği gerçek ve endişe verici bir sorun. Okulun bu konuda sadece öğrencilere değil, aynı zamanda

KENDİNİ TARTIŞTIRIN "OKUL"

içinde bulunduğu topluma da bilgi vermek konusunda büyük bir görevi var. Aynı zamanda okullar enerji, gıda gibi kaynakları kullanan tüketiciler. Bütün bu tüketimin de iklim krizine etkisi var.

Paralel Oturumlar: Farklı Boyutlarıyla Okul

Okul algımız ve okula bakış açımız fazlasıyla "öğretim" temelli. Okul, birçoğumuz için hâlâ sadece bir öğretim kurumu. Oysa okullar, çocukların sosyalleşme, beslenme, oyun, hareket, güvenlik gibi birçok başka gelişimsel ihtiyacını da gideriyor. Bu ihtiyaçların göz ardı edildiği bir okulda öğrenmenin gerçekleşmesi beklenemez. Okulu tüm boyutlarıyla ele almalı, bir yaşam alanı olarak yeniden düşünmeliyiz.

Okul aynı zamanda yönetsel olarak da çok boyutlu. Okulun misyonunu, yönetişimini, iletişimini, yapısını ve okulu oluşturan çeşitli toplulukları etkileyen önemli gelişmeleri izlemek ve okulu bu değişimlere cevap verecek şekilde uyarlamak gerekiyor.

Okulu çocuğun yaşam alanı, fiziksel mekân, öğrenme topluluğu, öğretmenin gelişim alanı ve yönetim alanı gibi farklı boyutlarıyla ele aldığımız beş paralel oturumda öne çıkan mesajlar bu bölümde özetleniyor.

Çocuğun Yaşam Alanı Olarak Okul

Doç. Dr. Zeynep B. Erdiller Yatmaz
Bölüm Başkanı, Boğaziçi Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü

Hem okula hem de çocuğa yönelik eleştirel bir tutum sergilememiz gerekiyor. Eleştirel düşünmek, içinde bulunulan zamanın ruhuna ve zamanın ilkelerine karşı durarak, eleştirel bir tutum sergileme meselesidir.

Çocuk kimdir ve çocuğu tanımak neden önemlidir?

Çocukluk kavramı ve toplumsal olaylar arasında çok yakın bir ilişki vardır. Çocuğun tek bir tanımı yoktur. Bağlama, tarihe, kültüre ve toplumsal olaylara göre tanım değişiklik gösterir.

Eğitim siyasi bir söylem olduğu için çocuk da bunun aracıdır ve yüzyıllar boyunca hep böyle olmuştur. Çocuk, deneyimlerinden bağımsız olarak, toplumu iyileştirmek, canlıları, insan ve hayvan davranışlarını, insan zekasını ve yetişkin ruh sağlığını anlamak için araç olarak kullanılmıştır. Bu anlamda çocuk çok önemlidir. Sürekli değişen algıların, tanıların, görünümünün, yaklaşımların ve duyguların nesnesidir.

KENDİNİ TARTIŞTIRIN “OKUL”

Okul veya eğitim bağlamında çocuğu nasıl tanımladığımız neden önemlidir?

Önemlidir; çünkü tek bir çocuk tanımından bahsedilemiyor. Tarih boyunca çocukluk farklı zamanlarda farklı yaşandı. Evrensel ve objektif olarak tanımlanabilen bir çocuktan söz etmek mümkün değil.

Çocuk tanımımız, öğretmen tanımımızı ve öğretmen yetiştirme uygulamalarını etkiler. Okul tanımlarını ve okul yönetimini etkiler. Eğitimden ne anladığımızı ve nasıl bir yaklaşım seçeceğimizi etkiler.

Çocuğun Ekolojik Sistemleri

Çocuk sadece bir aileye doğmaz, aynı zamanda bir topluma doğar. Çocuk toplum içinde yaşarken aynı zamanda onu dolaylı ya da doğrudan etkileyen iç içe geçmiş birçok sistemin de bir üyesi olur. Bu sistemlerden bazılarında çocuk etkin ve aktif bir üye iken, diğerlerinde daha edilgen bir üyedir.

Ekolojik Sistemler Kuramı

Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Kuramı, çocuğu merkeze alan iç içe geçmiş sistemlerden oluşan bir çevre modeli tanımlıyor.

Mikrosistem: Ev, akrabalar, komşular, okul, akranlar.

Mezosistem: Mikrosistemdeki çevreler arası etkileşim ve ortaklık.

Egzosistem: Ebeveynlerin işyeri (çalışma koşulları, saatleri, haklar), ebeveynlerin arkadaşları, eğitim, sağlık, adalet hizmetleri vb., çocuğu ilgilendiren politikaların işleyiş ve uygulamaları.

Makrosistem: Geniş kültürel, ideolojik çevreler; çocukla ilgili alınan politikaların (eğitim, sağlık vb.) ideolojik, düşünsel ve kültürel temelleri, kültürün çocuğa bakış açısı, toplumda hakim olan değerler, ülkenin ekonomik durumu.

Kurama ilişkin detaylı bilgiye [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Yapay bir çevre olarak okul: Neden yapay?

Okul çocuğun içine doğduğu doğal bir çevre değildir. Sonradan ortaya çıkmış ve çocuğun mikrosistemde yer alan çevrelerinden biri hâline gelmiş yapay bir çevredir.

Çocuklar okulun nesnesi olurken öznesi olamıyorlar. Okul, çocuk için olmalıdır.

Okul farklılıklara, bilinmezliklere, olasılıklara, ortak inşaya hazırlıklı olup çocuğun yaşam alanı olarak değerlendirilmelidir. Farklı bir okul için farklı bir çocuk tanımı yapılmalı. Bu tanım, farklı bir öğretmen tanımı, farklı eğitim politikaları ve eğitim uygulamaları, alternatif anlayışlar, yaklaşımlar ve koşullar için gerekli.

KENDİNİ TARTIŞTIRIN "OKUL"

Öğrenme Topluluğu Olarak Okul

Feyza Eyikul
Koordinatör,
Başka Bir Okul Mümkün
Derneği (BBOM)

Dr. Selçuk Doğan
Öğretim Görevlisi,
Georgia Southern University
Eğitim Fakültesi

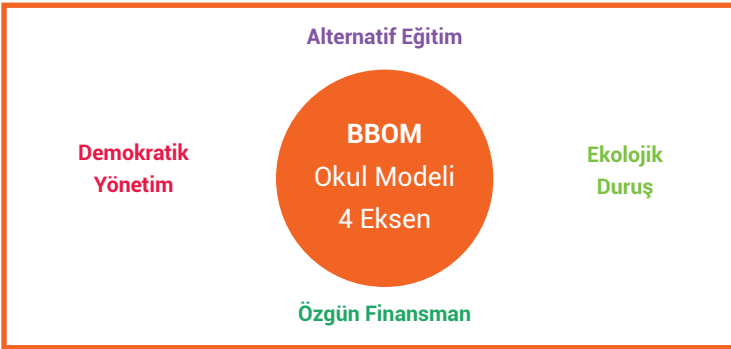

"Öğrenme topluluğu" olarak okul dediğimizde:

Öğrenme: Bilgi ve becerileri edinme deneyiminden;
Topluluk: Ortak amaç için bir arada bulunanlardan bahsediyoruz.
Öğretmenler, sınıflar ve okullar da öğrenme topluluklarıdır.

BBOM olarak bu kavramları nasıl deneyimledik?

2013'te dört eksen den oluşan bir okul modelini hayata geçirdik:

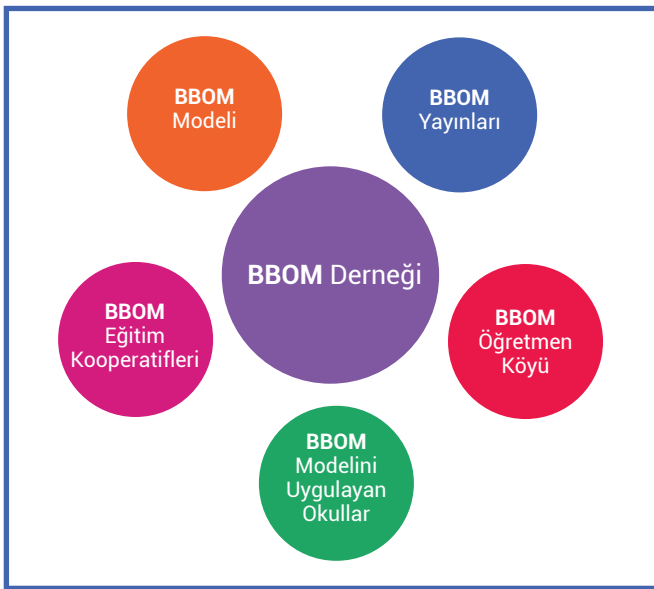

- Tektipleştirici, ezbere dayalı, bireysel farklılıkları ve hazırbulunuşlukları reddeden bir eğitime çözüm olarak; bireysel farklılıkları gözetken, hazırbulunuşluklara uygun şekilde bireyselleştirilmiş bir eğitim yaklaşımıyla **alternatif eğitim** yöntem ve metodlarını kullandığımız bir öğrenme sistemi.
- Çocuklar okullardaki en kalabalık kitle; ancak mevcut eğitim sisteminde kendilerini doğrudan etkileyen karar alma süreçlerine pek katılmıyorlar. Her çocuğun hak sahibi birer birey olarak yaşamını şekillendirebildiği, kendi öğrenme süreçlerini tasarlamaya katıldığı **demokratik yönetim** eksenini.
- Doğanın bir varlık olduğunu yadsımayan, doğanın içindeki tüm canlıların haklarına odaklanan, insanın doğayla uyum içinde yaşamasını savunan, tüketim yerine üretim alışkanlıklarını destekleyen **ekolojik duruş** eksenini.

KENDİNİ TARTIŞTIN "OKUL"

- Modeli hayata geçirirken **özgün finansman** modeli de oluşturduk. Kamu kaynaklarının paylaşımı anlamında toplumsal eşitsizliklere bir çözüm üretmemiz mümkün değildi; ancak kendi küçük yapımız içinde bir özgün finansman eksenini kurabildik. Bu eksen, aynı zamanda bu okul modelini hayata geçirmemizin bir yolu oldu. Eğitim kooperatifleri üzerinden örgütlendik. Bu modeli uygulayan ilk okul 2015'te açıldı ve çocuklar tarafından isimlendirildi: Mutlu Keçi.

2015 yılında bir **öğretmen köyü** kurduk ve öğretmenleri birer öğrenen olarak görerek topluluk tasarladık. "Nasıl öğreneceğiz ve nasıl topluluk olacağız?" sorularıyla birçok ihtiyaç tespit ettik.

BBOM evreninde çok çeşitli öğrenme toplulukları yer alıyor: her bir kooperatif, okul, dernek, öğretmen köyü, hepsi birer topluluk. On yılda bu toplulukların öğrenme deneyimleri üzerinden, öğrenme topluluklarının ihtiyaçlarına dair önemli içgörüler ve çıktılar biriktirdik.

Öğrenme topluluğunun niteliğini belirleyenler:

- Nasıl iletişim kurulduğu
- Nasıl örgütlenildiği
- Nasıl karar alındığı
- Çatışmaların nasıl çözüldüğü

BBOM Öğrenme Topluluğu modeliyle önerdiklerimiz:

- Barışçıl iletişim
- **Sosyokrazi ***
- İçermeci karar alma
- **Onarıcı adalet**** yaklaşımı

* **Sosyokrazi:** Sosyokrazi, topluluktaki üretim alanlarının, rollerin ve sorumlulukların net bir şekilde tanımlandığı, iş yapma süreçlerine dair kural, kısıt ve kaynakların baştan topluluk olarak ortaklaşa belirlendiği ve şeffaf bir şekilde paylaşıldığı, üretim süreçlerine dair geribildirim mekanizmalarının işletildiği bir iş bölümü yöntemidir.

Kaynak: <http://dernek.baskabirokulmumkun.org/calisma-bicimimiz/>

** **Onarıcı adalet:** Onarıcı adalet yaklaşımı, anlaşmazlıkların hangi insani ihtiyaçların karşılanmadığına odaklanarak ceza ve karşılık vermek mantığı yerine "Bu anlaşmazlıktaki karşılanmayan ihtiyaçları karşılamak için hangi stratejileri bulabiliriz?" sorusuna odaklanmamızı sağlıyor. Bu sorunun kendisi de topluluğun "beraber büyüme ve gelişmesine" önemli katkıda bulunuyor.

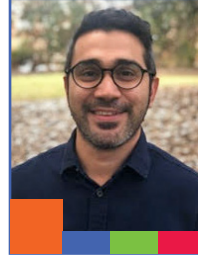
Kaynak: <http://dernek.baskabirokulmumkun.org/calisma-bicimimiz/>

KENDİNİ TARTIŞTIN "OKUL"

Öğretmenin Gelişim Alanı Olarak Okul

Dr. Roberta Lenger-Kang
Direktör,
Columbia University
Center for the Professional
Education of Teachers (CPET)

Dr. Selçuk Doğan
Öğretim Görevlisi,
Georgia Southern
University
Eğitim Fakültesi

Moderatör: Meral Olcay
Genel Müdür Yardımcısı
ve İlkokul Müdürü,
Hisar Okulları

Okulların işlevi ve rolü değişiyor. Bununla bağlantılı olarak öğretmenlerden beklenen mesleki yetkinlikler neler?

Roberta Lenger-Kang: Öğrencilerden beklediğimiz yetkinlikleri sıklıkla düşünüyoruz ama bunu yetişkinler için de düşünmemiz gerek. Son iki yılda çok şey öğrendik; sürekli değişen ve tahmin edilemeyen bir dünyada olduğumuzu gördük. Geçmişte edindiğimiz beceriler artık yeterli değil.

Biz CPET'te hem öğrenciler hem de eğitimciler için önemli olan 21. yüzyıl becerilerine odaklanıyoruz. Küresel düşünce yapısı çerçevimizde yer alan beceriler çok önemli:

- Eleştirel düşünme
- İş birliği
- Yaratıcılık
- Duyarlılık
- Küresel bilinç

Bütün bu becerileri doğru bir bağlama oturtabilmek ilk amacımız olmalı.

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

Selçuk Doğan: Öğretmenler artık yalnızca öğretmen değil, aynı zamanda uygulayıcılar. Uygulayıcı derken daha geniş ve yansıtıcı bir rolden bahsediyorum. Öğretmenlerin öğrenmenin gerçekleştiği bağlama odaklanması gerekiyor. Bu bahsedilen düşünce yapılarıyla da bağlantılı bir şey. Yansıtıcı uygulayıcı dediğimiz öğretmenin en önemli özelliği yeni bilgileri kullanabilmek ve öğrenenlere yardımcı olabilmektir. Bunu başarabilmek için öğretmen yetkinliklerine ilişkin üç rol tanımlıyoruz:

◦ Kolaylaştırıcı

Bu rolün amacı güvenli bir öğrenme ortamı sağlamak. Kolaylaştırıcı rolünü üstlenen öğretmen, herkesin sesinin duyulmasını sağlar ve bir topluluk anlayışı ortaya koyar. Elbette iş birliği ortamının gönüllü bir şekilde oluşturması gerekir.

◦ Tasarımcı rolü

Tasarım dediğimizde ders tasarımından bahsediyoruz. Konunun uzmanı öğretmenler olarak iyi fikirleri ders içinde planlamamız gerekiyor. Bu rolü birlikte gerçekleştirerek öğretmenlerin birbirlerinin gelişimlerine katkı sunmaları önemli. Bu bağlamda disiplinlerarası tasarım becerileri teşvik edilmelidir.

◦ Geribildirim rolü

Öğretmenden öğretmene geribildirim olabilir. Öğretmenlere birbirlerini gözlemlemek için fırsat verilmesi gerekir.

Araştırmalar, öğretmenlerin tüm bu rolleri üstlendiğinde yeni ve yaratıcı uygulamalar kullandıklarını, deneyimlerini paylaşmak konusunda daha istekli olduklarını ve öğrencilerin öğrenme çıktılarında gelişme olduğunu ortaya koyuyor.

Okullarda mesleki gelişim tasarımının odağı ne olmalı?

Selçuk Doğan: Öncelikle mesleki gelişimin içeriğiyle başlayalım. Araştırmalar, mesleki öğrenmeyle ilgili dört önemli alana işaret ediyor:

- Pedagojik bilgi
- Alan bilgisi
- Pedagojik alan bilgisi
- Öğrencilerin farklı öğrenme biçimlerine ilişkin bilgi

Araştırmalar öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri konusunda gelişmeye ihtiyaç duyduğunu gösteriyor. Öğretmenlere sağlanacak eğitimlerin kanıt temelli biçimde belirlenmesi, öğretmenlere hangi alanlarda güçlenmeye ihtiyaç duyduklarının sorulması önemli.

Roberta Lenger-Kang: Çocuklara bir şey öğretmekle yetişkinlere öğretmek arasındaki fark ne? Aslında bu öğrenme de sınıf deneyimi gibi olmalı. Öğrenen kişi aktif olmalı, kendi hayatıyla ilişki kurabilmeli. Öğrenenlere tercih hakkı ve özerklik tanınmalı. Öğrenenler, öğrendikleriyle yaptıkları iş arasındaki bağlantıyı görebilmeliler.

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

**Mesleki gelişim alanında daha etkili yollar neler olabilir?
İyi uygulamalarınızı paylaşabilir misiniz?**

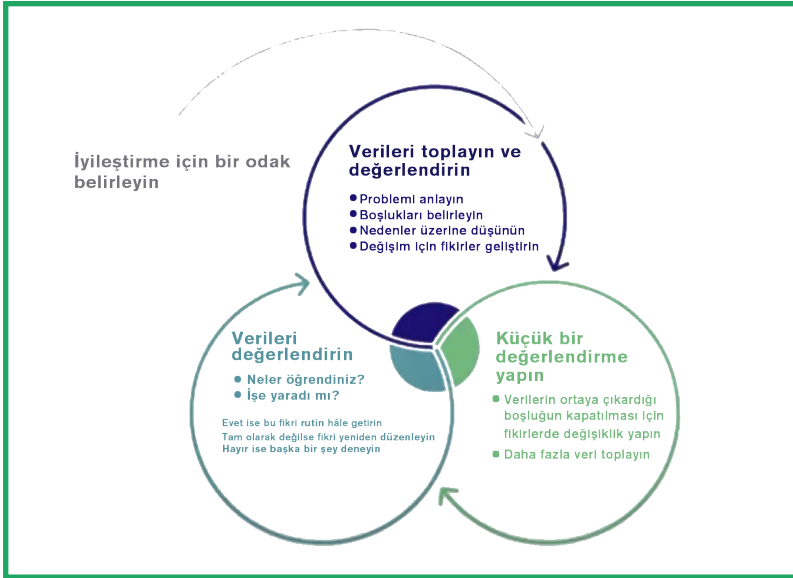
Roberta Lenger-Kang: Mesleki gelişimi farklı yöntemlerle, farklı zamanlarda ve farklı konulara odaklanarak yürütüyoruz. Temel ilkelerimiz, mesleki gelişim yapısını da oluşturuyor. Mesleğin bir parçası olan koçluk faaliyetleri de bununla paralel.

Altı temel ilkemiz var:

- Eleştirel olarak deneyimin üzerine düşünme
- Sorgulama ortamları yaratılması
- Güçlü yanların yeşertilmesi
- Kişiyeye özel tasarım
- Topluluğun uygulama alanı olması
- Kültüreye uygun sürdürülebilir yöntemler

Selçuk Doğan: Biz de bu ilkelere uyumlu olacak şekilde modeller oluşturuyoruz.

Öğretmen koçluğu ve danışma mekanizmaları

İYİ ÖRNEK

Mesleki gelişim için koçluk ve mentorluk gibi destek mekanizmaları çok önemli.

VIDEO KOÇLUĞU

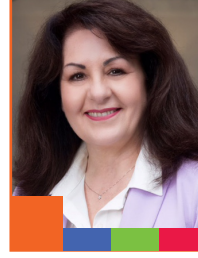
Bu modelde öğretmenler 360° kameralarla derslerini kaydediyorlar. Öğretmene koçluk yapan uzman bu kaydı izliyor ve bir değerlendirme yazıyor. Bu değerlendirme sonrasında öğretmen de kaydı izliyor ve bu değerlendirmeye yanıt yazıyor. En önemli kısım olan bir sonraki adımda, öğretmen ve koç bir araya geliyorlar ve süreci birlikte değerlendiriyorlar. Burada koçun öğretmene yapıcı geribildirim sağlaması çok önemli. Bu değerlendirme sonrasında birlikte bir eylem planı hazırlanıyor. Bu eylem planı sonrasında döngü yeniden devam ediyor.

KENDİNİ TARTIŞTIRIN “OKUL”

Yönetişim Alanı Olarak Okul

Darlene Fisher
NEASC Uluslararası
Akreditasyon ve IB Eğitim
Lideri

Dr. Peggy Pelonis
Genel Müdür, American
Community Schools
Athens

Moderatör: Prof. Dr. Murat Günel ve
Genel Müdür: **Koç Okulu**

Anlamlı ve amaçlı bir okul nasıl olur, misyon ve vizyon nasıl hayata geçer? Büyük resme baktığımızda, sizce okul yönetiminde bir sonraki adım ne olacak?

Darlene Fisher: Yönetişimdeki amaç, okul için bir vizyon oluşturabilmektir. Okulun misyonu ve vizyonu, okulun bağlamına, topluluğuna uygun olmalı ve açık bir şekilde ifade edilebilmelidir. Misyon ve vizyonunuz net olduğunda daha kolay kararlar alabilirsiniz. Okul içindeki çeşitli eğitimcileri, çeşitli paydaşları, okulun temsil ettiği değerler, ilkeler, okulun hedefleri ve hayalleri etrafında ortaklaştırmak gerekiyor.

Amaç, misyon, vizyon veya rehber ilkeler, her nasıl adlandırıyorsanız, bu temeli net bir şekilde tanımlamalısınız ve zaman içinde topluluğunuz ve bağlamlarınız için hâlâ uygun ve geçerli olup olmadığını tekrar kontrol etmelisiniz. Çünkü bağlam sürekli değişiyor.

Amaç her paydaş için açık olduğunda okul için alınan kararlar daha sağlıklı oluyor. İyi bir fikriniz olsa dahi bu okul amacınızla uyumuyorsa bu fikre odaklanmamanız gerekir. Okul liderlerinin görevi de misyon ve vizyonu uygulamalara dökebilmektir.

Son iki yılda öğretmenler, öğrenciler, ebeveynler olarak bulunduğumuz ortamda çok şey değişti. Artık önceliklerimizden biri iyi olma hâliyle ilgili. Bu öncelik doğrultusunda okulun amacı yeniden değerlendirilmeli. Okulda liderliğin bir görevi de amaçları ve ilkeleri yeniden değerlendirmek olmalı. Nereye gidiyoruz, neye adapte olmamız gerekiyor?

Peggy Pelonis: Mütevelli heyetleri, yönetim kurulları gibi üst yönetim yapıları okul yönetimiyle el ele çalışmalıdır. Okul lideri okulu yönetir; üst yönetim de politikaları, finansman

KENDİNİ TARTIŞTIRIN "OKUL"

konularını, yasal konuları ve sorumlulukları gözetir. Üst yönetim ve okul yönetimi arasında sağlam bir güven ilişkisi, iş birliği ve güçlü bir iletişim olması gerekir. Okulların kriz durumlarını hızlı bir biçimde yönetebilmesi gerekiyor. Pandemide deneyimlediğimiz gibi, kriz yönetimi artık iş tanımının bir parçası.

Okul liderlerinin, yönetimin proaktif olması gerekiyor. Risk yönetimi çok önemli. Bugünlerde koşullar çok hızlı değişebiliyor. O nedenle herhangi bir senaryoyu öngörebilmek ve ona göre önlemler alabilmek sonraki adımları planlayabilmek, risk yönetimi planları hazırlamak çok önemli. Bir kriz olduğunda planlar hazır olmalı. Planları hayata geçirirken de üst yönetim, okul yönetimi, tüm ekip saygı ve güven içinde birlikte çalışmalı.

Murat Günel: Okulun ve eğitimin üst hikâyesini yeniden düşünmek lazım. Bu hikâyenin hem okul liderleri hem de üst yönetim açısından yeniden düşünülmesi, iki tarafın da birbiriyle uyumlu olması gerekli.

Okul içinde ve dışında, bir topluluk hissi oluşturmanın temel unsurları nedir?

Peggy Pelonis: Bir okul topluluğu oluşturmanın pek çok unsuru var. Bunlar arasından en önemli bulduklarımdan bahsedeceğim.

1. Ortak bir vizyon olması ve bu vizyonun çok net ifade edilmesi: Eğitimin amacını, işimizi neden yaptığımızı çok iyi tanımlanmalıyız ve bu tanımları bütün paydaşların katkısıyla oluşturmalıyız.
2. İletişim: Devamlı olarak iletişimde olmak ve bu iletişimin net olması çok önemli. İletişim güçlü olmazsa, önemli bilgileri paylaşmazsanız; insanlar bu boşlukları kendi kurgularıyla doldururlar.
3. Aidiyet hissi oluşturmak: Eğer insanlar kendilerini bir yere ait hissetmezlerse olumsuz hisler geliştirirler. Aidiyet hissi ortak bir vizyonla sağlandığında daha anlamlı olur.
4. Önem vermek: İnsanlar önemli olduklarını hissetmeliler. Sadece bir iş tanımını yerine getirmekten ibaret olmadıklarını; çok daha önemli bir şeyin parçası olduklarını hissetmeliler.

Darlene Fisher: Bir topluluğun parçası olmak için bir kimliğiniz olmalı. Ait olduğunuz topluluk kimdir? İlk soruda bahsettiğimiz gibi: Okulumuzun tanımı nedir, eğitimle ilgili neye inanıyoruz? Okul olarak kimliğimizi belirlersek, insanlar da bu toplulukla bağ kurabilirler. Bu topluluğun içinde, her bireyin kendi sesinin duyulduğunu bilmesi gerekiyor. Ayrıca iletişim açık ve net olmalı. Yönetim bir karar alıp okulun geri kalanına bunu bildirdiğinde, bu yönetim olmaz. Kararların okulun kimliğine ve hedefine uygun bir şekilde birlikte alınması, bu kararların okul içindeki hedeflerle nasıl örtüştüğünün anlatılması önemli. Her paydaş da kendi adına neyin önemli olduğunu söyleyebilme fırsatı bulabilmeli. Topluluk hissi, herkes bireysel olarak saygı gördüğünü hissettiğinde ortaya çıkıyor.

Yakın gelecekte performans yönetimiyle ilgili neler söyleyebilirsiniz?

Darlene Fisher: Değerlendirmeyi en etkin şekilde yapmak ancak bizim değerlendirme kriterlerini belirlememizle mümkün. Bir okul olarak bizim vizyonumuz, misyonumuz, ideallerimiz ne? Neye ulaşmak istiyoruz? Öğrencilerimizin nasıl insanlar olmalarını istiyoruz? Bütün bunlar açık bir şekilde ifade edilmişse, o zaman bunları başarmada ne kadar etkili olduğumuzu değerlendirebiliriz.

KENDİNİ TARTIŞTIRIN "OKUL"

Başkalarının belirlediği kilit performans göstergelerini izlemekten ziyade kendi hedefimizi ne kadar başarabildiğimizi değerlendirmek önemli. Okul içinde tüm yaptıklarımızın yarattığı etkiyi nasıl, hangi göstergelerle ölçeceğimizi belirlememiz gerekiyor.

Peggy Pelonis: Değerlendirmeye ilgili yapılan her şey özünde öğrencilerin kazanımlarıyla ilgili olmalı ve okul topluluğuna değer katmalı. Zamana bağlı ölçülebilir hedefler belirlemek çok önemli. Belirli göstergelere yönelik ölçümler, bize bir perspektif de sunar; hedeflerimize nasıl ulaşacağımıza dair fikir de verir.

Bu sayede önceliklendirme yapmamız kolaylaşır. Aynı zamanda bu ölçümlerle sık sık kendimizi kontrol edebiliyor, hesap verebiliyoruz. Hem nicel, hem nitel boyutları olan değerlendirmeler yararlı oluyor. Başarılı olduk ama bunu nasıl yaptık, ne gibi zorluklarla karşılaştık, ne gibi dersler çıkardık; tüm bunlara bakmak gerekiyor.

Katılımcılardan bir soru

Pandemiden sonra okul paydaşları çok daha kırılğan hâle geldiler ve okul liderlerinin yükü çok daha ağırlaştı. Okul yönetişiminde ne gibi yeni yaklaşımlara ihtiyacımız var?

Peggy Pelonis: Pandemi döneminde her şey çok belirsizdi, hiçbirimiz ne yaptığımızı, nereye gittiğimizi bilmiyorduk. Bir yandan da, herkesin biz liderlerden beklentisi çok yüksekti, rehberlik etmemiz bekleniyordu. Aslında hiçbir lider de ne yapacağını bilmiyordu, o yüzden bir deneme-yanılma durumu ortaya çıktı. Çok fazla belirsizlik ve güvensizlik yaşadık. İşte tam da bu noktada topluluk hissini oluşturmak çok önemli. Biz okulumuzda "Biz burada hep beraberiz ve bir yolunu birlikte bulacağız" diyerek bu zorlukların üstesinden gelebildik. O dönemde öncelikle öğrencilerimize ve onların iyi olma hâlini gözetmeye odaklandık. Şu anda geldiğimiz noktada, biz liderlerin, eğitimcilerin de kendi ruh sağlığını toparlamak konusunda zamana ihtiyaç duyduğumuzu düşünüyorum.

Darlene Fisher : Tüm paydaşların iyi olma hâlini gözetmenin ve birbirimize destek olmanın her paydaş için çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bazı cevapları bilmiyorsak ve veremiyorsak bile birbirimize iyi davranmalıyız, birbirimize iyi bakmalıyız böyle süreçlerde.

Fiziki Mekân Olarak Okul

Pınar Gökbayrak
Mimar, PAB Mimarlık

Bugünlerde ciddi bir paradigma kırılmasını deneyimliyoruz. İnsan odaklı dünya görüşümüzü ve kendimizi, doğayı merkeze koyarak, teknolojiyle kurduğumuz ilişkiyi yeniden gözden geçirerek yeniden tarif ettiğimiz bir paradigmanın içine giriyoruz gibi gözüküyor.

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

Eğitimin de bu yeni paradigma çerçevesinde tartışılması gerekir. Eğitim değişiyor ve dönüşüyorsa eğitimin mekânı da değişebilir mi, dönüşebilir mi ya da dönüşmeli midir? Öğrenme için fiziksel bir mekâna ihtiyaç duyuyor muyuz? Duyuyorsak, nasıl bir mekâna ihtiyaç duyuyoruz?

Biz mimarlar bu gibi sorular soruyoruz. Temelde, öğrenme biçimleri değişiyor. Eğer öğrenci odaklı bir öğrenme biçiminden; iş birliğiyle, deneyimleyerek öğrenen aktif öğrencilerden bahsediyorsak, o zaman mekânlar da bununla uyumlu olmalı. Biz çalışmalarımızda Loris Malaguzzi'nin mekânı "üçüncü öğretmen"* olarak tarifleyen yaklaşımını benimsiyoruz. Öğrenme mekânının içinde gerçekleşiyor diye düşünmekten öte, mekânın kendisinin de bir öğretici, bir kolaylaştırıcı olduğunu görebiliriz.

* **Üçüncü öğretmen:** İtalyan pedagog Loris Malaguzzi, mekânı içinde barındırdığı keşif imkânları ve deneyim yaratma kapasitesi dolayısıyla öğretmen ve aileden sonra "üçüncü bir öğretmen" olarak tanımlar.

Kaynak: https://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2010/01/EİR21_EgitimOrtamlari.pdf

Okulu okul yapan, derslik dışındaki ortak alanlardır. Okul bir öğrencinin sadece akademik olarak değil, aynı zamanda fiziksel, duygusal ve sosyal olarak da geliştiği ana mekânlardan bir tanesidir. Pandemi süreci de bir bakıma bunu doğruladı; çünkü pandemide bir araya geldiğimiz ortak alanları kaybettik.

Koridor sadece içinden geçip gidilen bir yer değil; tam da okulun kendisidir. Koridor, her şeyin olup bittiği yerdir. Dersin içi ve dersin dışı gibi ayrımlara, tanımlamalara, katı sınırlara ve kurallara bağlı olmayan daha esnek ve öğrenciye seçme imkânı tanıyan ortak alanlardır. Mekân okulda bir kolaylaştırıcı olarak, kapsayıcılığı ve etkileşimi yükselten bir faktör olarak var olabilir.

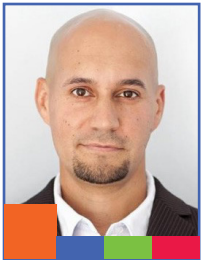
İYİ ÖRNEK

Gökçeada Lise Kampüsü Projesi, eğitim yapıları ve spor, konferans salonu, kütüphane gibi farklı sosyal merkezleriyle kent merkeziyle güçlü bir ilişki kuruyor. Eğitimin ve sosyal hayatın kent hayatıyla entegre bir yaşam oluşturmasını amaçlıyor.

<https://www.pab.com.tr/gokceada-lise-kampusu>

Yeni Yaklaşımlarla Okul: Dünyadan Farklı Okul Modelleri

Paideia Okulları

Jeremy Spielman
Direktör Yardımcısı,
National Paideia Center

Logomuzda bir kitap ve kitabın içinden çıkan bir ağaç var. Bu bizim için aktif öğrenme anlamına geliyordu. Öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif rol almasını önemsiyoruz. Bu logoyu şimdi "Düşün, tartış ve eyleme geç" sloganıyla bütünleştirdik. Paideia Okulları'nın parçası olan bireyler, düşünen, tartışan ve eyleme geçen bireylerdir.

KENDİNİ TARTIŞTIRAN “OKUL”

Okulların sertifikalı Paideia Okulları olabilmesi için üç temel aşama bulunuyor:

1. Sokratik tartışma

Paideia Okulları'nda toplumsal diyalogu geliştirmeyi önemsiyoruz; değerler ve fikirler üzerinde duruyoruz. Bireylerin öğrenme ve gelişme kapasitelerini göz önünde bulundurarak, homojen olmayan topluluklarda bir arada var olabilme becerilerini geliştirmeye çalışıyoruz. Paideia Okulları'nda uyguladığımız Sokratik tartışmalarda, geleneksel anlamda bir sınıf ortamı değil, karşılıklı bir diyalog görürsünüz. Kullanılan dil yaş grubuna göre değişebilir; önemli olan fikirleri ortaya koyarak tartışabilmektir.

Paideia Sokratik tartışmaları senin için nedir?

-Benim için güvenli bir alandır. 10 yaş, Amarillo, Texas

Eleştirel düşünme ve fikirleri ele alarak öğrencilerin bir kum havuzunda oynarcasına bir şeyleri ortaya koyabilmeye çalışmaları bizim için çok önemli.

Tartışmanın niceliğine değil, niteliğine bakmayı önemli buluyoruz. Tartışma içinde öğrencinin amacına ulaşp ulaşmadığını anlamaya çalışıyoruz. Aynı zamanda öğrenilen kavramlar sonrasında tartışma boyunca fikirlerde değişiklik olup olmadığına bakıyoruz. Bir değerlendirme olacaksa da tartışma öncesinde yapılan çalışmalara ya da tartışma sonrasında yapılan yazı çalışmalarına not verilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Geleneksel bir tartışmayı sınıf dışından arkadaşlarıyla veya akranlarıyla yapmalarını istiyoruz. Parmak kaldırmadıkları bir ortamda araya girmek için doğru boşluğu bekledikleri bir alan olması gerektiğine inanıyoruz.

2. Sınıf

Paideia sınıflarında “Odadaki en akıllı kişinin odanın kendisi” olduğunu söyleriz. Çünkü her zaman tek bir doğru cevap yoktur veya doğru cevap her zaman tek bir kişide olmayabilir. O nedenle akrandaşlık ve birlikte çalışma çerçevesiyle hareket ediyoruz. Birlikte öğrenen öğrencilerden oluşan bir sınıf kavramımız var.

3. Proje

Öğrenci merkezli öğrenmeyi benimsiyoruz; yani öğrenenin beklentilerine odaklanıyoruz. Bununla birlikte, proje aşamasında profesyonel düzeyde, yayımlanabilir nitelikte çıktılar üretilmesini amaçlıyoruz. Öğrenciler, okulun dışındaki dünyaya da hitap edecek işler yapıyorlar ve bunu okul dışından bir gruba sunuyorlar. Yerel, ulusal hatta uluslararası düzeyde topluma hizmet edecek bir şeyler üretmeyi amaçlıyoruz.

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

Duvarları Olmayan Okul

Chelle Marshall
Eğitim Lideri,
Think Global School

"Think Global" seyahat eden bir okul. Seyahatlerimizde dünyanın farklı yerlerinden öğrencileri bir araya getiriyoruz. Birlikte bir takım olarak çalışıyoruz. Eğitimciler ve öğrenciler birbirlerinden öğrenirken aynı zamanda seyahat ettikleri yerlerden de çok şey öğreniyorlar.

Öğrencilerimizle farklı ülkelerde yaklaşık iki ay geçiriyoruz. Belirli bir ülkeye gitmeden önce anlamak istediğimiz kavramlarla ve ülkeyle ilgili bilgi topluyoruz.

Sonrasında o ülkede vakit geçiriyoruz ve bilgi topladığımız konuları tartışıyoruz. Aynı zamanda eğitim modelimizin üzerinden çalışmalarımızı yürütüyoruz. Bizim okulumuz, dünyanın farklı yerlerinden öğrencileri ve çalışanları bir araya getirmeyi, birlikte öğrenme dene-yimi yaşamayı, beceriler inşa etmeyi ve anlamlı bir değişim gerçekleştirmeyi amaçlıyor.

Modelimizdeki temel unsurlar, seyahat etmeyen okullarda da uygulanabilir. Örneğin; yerel uzmanlarla, sivil toplum kuruluşlarıyla, misafir konuşmacılarla çalışıyoruz, farklı okullar ve üniversitelerle ortaklıklar kuruyoruz. Derinlemesine bir öğrenme söz konusu olması için staj imkanları sunuyoruz ve çalıştaylar düzenliyoruz.

Seyahat ederken kullandığımız iki temel yapı var: Müfredatımızdaki yapılar ve eğitimcilerin tasarladığı modüller ile öğrencilerin tasarladığı kişisel projeler. Bu projeler öğrencilere özgürlük alanı tanıyor. Aslında öğrenciler bu projelerde ilk başta zorlanıyorlar; çünkü bize 8-10 yıllık yapılandırılmış eğitim alışkanlıklarıyla geliyorlar, hazır soru-cevap kalıplarına alışmış oluyorlar ve geçmişte edindikleri kalıpları kırmak biraz zaman alabiliyor.

Okulumuzdaki öğrenciler sınavlarla not almıyorlar. Öğrendiklerini, hazırladıkları ürünler üzerinden sunumlar yaparak ortaya koyuyorlar. Örneğin bir belgesel hazırlayabilirler veya bir kutu oyunu tasarlayabilirler. Öğrenciler, bulunduğumuz yerdeki çeşitli uzmanlara sunum yapıyorlar. Böylelikle bulunduğumuz çevre ve topluluk ile de etkileşime geçiyoruz.

Yeşil Okullar

Jaclyn George
Çevre Eğitimi Uzmanı, Upper School

Permakültür* eğitim bakış açısıyla inşa eden, sistem düşüncesine** ve etik tasarım ilkelerine dayanan bir yaklaşımımız var.

Değerlerimiz → Dürüstlük | Sorumluluk | Empati | Sürdürülebilirlik | Barış | Eşitlik | Topluluk | Güven

Düşün!	Eyleme Geç!	Yansıt!
Yaratıcı Düşün	Harekete Geçir	Farkında Ol
Eleştirel Düşün	İşbirliği Kur	Sorunları Çöz
Sistemsel Düşün	İletişim Kur	Esnek Ol

Proje bazlı öğrenmede, birçok farklı yaklaşım ve yöntem uygulanabilir. Bizim benimsediğimiz yöntemde şu adımları izliyoruz:

1. İlk günlerde "Küçük Görevler" aracılığıyla takım oluşturmaya odaklanılıyor.

Öğrenciler, öğretmenlerin tasarladığı küçük görevler üzerine birlikte çalışıyorlar. Çeşitli eğlenceli aktivitelerle öğrencilerin birbirlerini tanınması amaçlanıyor.

2. "Proje Sunumları" ile projeler tanıtılıyor.

Proje sunumları öncesinde, birçok alanda atölye çalışmaları yapılıyor ve fikirler geliştiriliyor.

- **Kötü Fikir Fabrikası:** Bu atölye çalışmasında öğrenciler, kötü fikirleri iyi fikirlere nasıl dönüştürebileceklerini tartışıyorlar.
- **Konfor Alanı:** Öğrenciler bu çalışmada kendilerini hangi alanlarda öğrenci olarak gördükleri üzerine ve sınırlarını nasıl zorlayabilecekleri üzerine konuşuyorlar. Konfor alanında takılıp kalmışlarsa, güvenli risk alanına nasıl geçebileceklerini; kendilerini tehlikede hissediyorlarsa güvenli risk alanına nasıl dönebileceklerini tartışıyorlar.

* **Permakültür**, doğal ekosistemlerin çeşitliliğine, istikrarına ve esnekliğine sahip olan tarımsal olarak üreten ekosistemlerin bilinçli tasarımı ve bakımlarının sağlanmasıdır.

Kaynak: <http://permacultureturkey.org/nedir/>

** **Sistem düşüncesi**; sistemlerin nasıl çalıştığını, ne tür davranışlar ürettiğini, bu davranışları daha iyi davranış örüntülerine nasıl dönüştürebileceğini, dolayısıyla karmaşık sorunların kök nedenlerini tespit etmeyi ve sorunları çözmek için fırsatları görmeyi sağlayan bir düşünme şeklidir.

Kaynak: https://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2010/01/EIR21_EgitiminCerigi.pdf

KENDİNİ TARTIŞTIRIN "OKUL"

3. En çok ilgi duyulan üç proje belirleniyor ve bu projeler "Proje Otopsisı" aşamasında değerlendiriliyor.

Öğrenciler bu projelere dair derinlemesine tartışıyorlar. Bu projelerin gerçekten hayata geçirilmesi için gerekenler ele alınıyor. Bir dizi soruyla öğrenciler projelerinin ve kendilerinin güçlü ve zayıf yanlarını anlamaya çalışıyor ve stratejilerini oluşturuyorlar.

4. "Takvim" kullanılarak planlamaya geniş zaman ayrılıyor.

Büyük bir takvim panosu kullanıyoruz. Öğrenciler bu pano üzerinden detaylı planlama yapabiliyorlar; takvimde planlanmış etkinlikleri her gün kontrol ediyorlar ve proje aşamalarını yakından takip ediyorlar. Paydaşlarla etkinlikler planlandığında pano üzerinden görüp planlarını yapabiliyorlar.

5. "Medya Ödevleri"yle öğrencilerle düzenli değerlendirmeler yapılıyor.

Proje boyunca öğrencilerle düzenli bir izleme yapılıyor. Medya ödevleri ile öğrencilerin öğrenmesi değerlendiriliyor. Bu ödevler yazılı makaleler, podcastler, foto-yazılar veya daha geleneksel sınavlar olabilir.

6. "Çıkış Mülakatları" aracılığıyla kişiselleştirilmiş geribildirim ve özdeğerlendirme için zaman ayrılıyor.

Proje çalışmaları üzerine öğrencilerle görüşmeler yapıyoruz. Ayrıca öğrenciler kendi değerlendirmelerini yansıtacakları bir yazı hazırlıyorlar.

Proje bazlı öğrenmenin kazandırmak istediğimiz becerilerle ve değerlerle eşleşmesi için bir takım öğrenme ilkelerimiz bulunuyor.

◦ İlişkisel & Bütünsellik

Bu ilke çerçevesinde sosyal-duygusal öğrenmeye bolca zaman ve alan ayrılıyor. Burada öğrencilerin yaratıcı olmaları, nazik olmaları, iletişim becerileri güçlü öğrenciler olmaları teşvik ediliyor. Projelerde öğrencilerden bir arada çalışmalarını isteniyor. Aktif dinleme becerileri, katılım, tartışma ve soru sorma teknikleriyle deneyim kazanılıyor.

◦ Deneysel öğrenme

Öğrenciler planlarını, tasarımlarını eyleme dönüştürüyorlar. Yaparak, yaşayarak, deneyimleyerek öğreniyorlar. Bu çok farklı bağlamlarda olabilir, konuya göre ve projenin beklenen süresine göre değişiklik gösterebilir.

◦ Özgün & İlişkisel öğrenme

Öğrencilerin müfredat içeriğiyle okul dışındaki dünya arasındaki bağlantıyı görebilmelerini amaçlıyoruz. Derslerin arkasındaki büyük fikirleri, öğrendikleri becerileri neden öğrendiklerini anlamalarını sağlıyoruz.

◦ Yerelden küresele

"Yerel", doğrudan kampüs de olabilir, kampüsün sınırları ötesinde de olabilir. Yerel ölçekte çeşitli projelerle toplum hizmeti yapıyoruz; bulunduğumuz yerdeki insanların veya çevrenin bakımını üstleniyoruz. Burada öğrenciler yerelde öğrenmenin değerini anlıyorlar; çözüm odaklı öğrenme meydana geliyor. Bu sayede küresel bir perspektife ulaşabiliyorlar.

KENDİNİ **TARTIŞTIR** "OKUL"

OKULU
YENİDEN
TASARLAMAK

OKULU YENİDEN TASARLAMAK

Konferans boyunca odaklandığımız kavramlar ışığında ve çeşitli oturumlarda paylaşılan iyi örneklerden ilham alarak, konferansın ikinci günündeki atölye çalışmalarında okulu yeniden tasarlamak için kolları sıvadık.

Okulu birçok boyutuyla ele almak için "Çocuk Katılımı", "Fiziki Mekân Olarak Okul", "Ekoloji", "Kapsayıcılık", "Okul İçi ve Dışı Paydaşlarla İş Birliği & Okul İklimi", "Veri Okuryazarlığı & Veri Temelli Karar Alma Süreçleri", "Aktif Okul", "Pandemi Döneminde Eğitim / Travmaya Duyarlı Okul", "Yaşam Alanı Olarak Okul", "Öğretmenin Güçlenmesi", "Teknoloji", "Değişim Yönetimi" ve "Olmaması Gerekenler" başlıklı toplam 13 tematik atölye oturumuna yer verdik. Atölye yürütücülerinin çizdiği kavramsal çerçevede, konferanstan aldığımız ilhamı katılımcılarının deneyimleriyle harmanlayarak öneriler geliştirdik. Sınıf içinden, eğitim sistemi geneline; spesifik uygulamalardan genel prensiplere uzanan birçok farklı düzeyde ve ölçekte öneriler geliştirildi. Atölye çalışmalarının ardından, 13 ayrı grupta çalışan katılımcıların tümü "Fikir Pazarı"nda bir araya geldiler; birbirlerinin önerilerini dinlediler, değerlendirdiler ve önceliklendirdiler.

Raporun bu bölümünde, konferansın ikinci günündeki atölye çalışmalarının çıktıları yer alıyor. İlk olarak 13 tematik atölyenin kavramsal çerçeveleri, atölye çalışmalarında ele alınan temel konu başlıkları, sorular ve öneriler aktarılıyor. Ardından, Fikir Pazarı'nda tüm atölyelerden süzülen ve katılımcılar tarafından önceliklendirilen başlıca öneriler paylaşılıyor.

Çocuk Katılımı

Gözde Durmuş
Bilgi Üniversitesi Çocuk
Çalışmaları Birimi (ÇOÇA)

Özge Küçükosman
Hisar Okulları

Eğitim ortamında çocuk katılımı; çocuklara kendilerini rahat ve güvende hissedebilecekleri ve çeşitli ifade biçimleriyle kendilerini ifade edebilecekleri bir alan sağlamak, yetişkinlerin çocukları can kulağıyla dinlemeleri, çocukların görüşlerini ciddiye almaları ve bu görüşlerin kararlara ve uygulamalara etkisinin olması anlamına gelir. Çocuk katılımı, çocukların her istediğini yapmak ya da gelişen kapasitelerinden daha fazla sorumluluk yüklemek anlamına gelmez. Çocuklarla birlikte, karşılıklı diyalog ve birbirini değerlendirme hâlinde bir öğrenme ortamı yaratmayı ifade eder. Çocuk katılımının önündeki en büyük engellerden ikisi yetişkinlerin çocukları eksik, muhtaç, yetersiz gibi gören algıları ve anlamlı çocuk katılımının nasıl sağlanacağına dair kafalarının karışık olmasıdır.

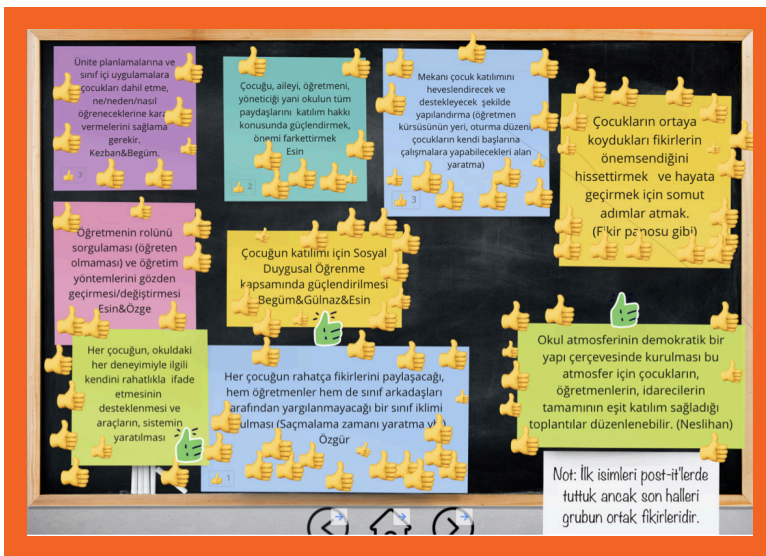
KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

Atölye süresince hangi konulara odaklanıldı?

- Çocuğu hak sahibi birey olarak görmekten uzak bir algı hakim.
- Mevcut durumda sadece çocuklar için değil, tüm bireyler için katılımcı bir kültürün eksikliği hissediliyor.
- Çocukların sosyal-duygusal öğrenme alanında güçlenmeye ihtiyaçları var.
- Öğretmenlerin çocuk katılımı yöntem ve stratejilerine dair becerilerinin güçlenmesi gerekiyor.
- Ebeveynlerin çocuk katılımı konusunda bilgilerinin ve farkındalıklarının artması gerekiyor.
- Derslerin işlenişinden, sınıfın düzenini oluşturmaya; belirli gün ve haftalardaki kutlamalardan ölçme-değerlendirmeye tüm süreçlerde çocukların aktif öznel olması gerekiyor.
- Çocukların kendilerini güvende ve değerli hissettikleri ortamlar yaratılması gerekiyor.
- Çocuk katılımının bir hak olduğunu unutmamak; bunun bir süreç olduğunu da akılda tutarak gelişmesi için gerekli zamanı tanımak gerekiyor.

Okulda nitelikli katılımı engelleyen unsurlar nelerdir? Okulda ve sınıfta öğrencinin nitelikli katılımı nasıl sağlanır ve geliştirilir?

Atölyedeki tartışmalar sırasında çocuk, veli, öğretmen ve okul yöneticileri dahil tüm paydaşlar için güçlenme ve değişim ihtiyacı olduğu öne çıktı. Bu ihtiyaçların her biri için öneriler sunuldu. Paydaşlar kadar okul mekânının katılım konusunda kritik olduğu düşünülerek, sunulan fikirlere mekâna dair öneriler de dahil edildi. Tartışmalar sonrasında katılımcılar Fikir Pazarı'na aşağıdaki çözüm önerilerini taşıdılar.

"Her çocuğun rahatça fikirlerini paylaşacağı, öğretmenler veya sınıf arkadaşları tarafından yargılanmayacağı bir sınıf iklimi kurulması (Saçmalama zamanı yaratma vb.)."

"Her çocuğun, okuldaki her deneyimiyle ilgili kendini rahatlıkla ifade etmesinin desteklenmesi ve bunun için gerekli araçların ve sistemin yaratılması."

"Çocuğun katılımı için sosyal duygusal öğrenme kapsamında güçlendirilmesi."

"Okul atmosferinin demokratik bir yapı çerçevesinde kurulması. Bu atmosfer için"

çocukların, öğretmenlerin, idarecilerin tamamının eşit katılım sağladığı toplantılarla düzenlenmesi."

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

"Mekânların çocuk katılımını heveslendirecek ve destekleyecek şekilde yapılandırılması (Öğretmen kürsüsünün yeri, oturma düzeni, çocukların kendi başlarına çalışmalara yapabilecekleri alanlar)."

"Çocukların ortaya koydukları fikirlerin önemsendiğinin hissettirilmesi ve hayata geçirmek için somut adımlar atılması (Fikir panosu gibi)."

"Ünite planlamalarına ve sınıf içi uygulamalara çocukların dahil edilmesi, neyi/neden/nasıl öğreneceklerine karar vermelerinin sağlanması."

"Öğretmenin rolünü sorgulaması ("öğreten" olmaması) ve öğretim yöntemlerini gözden geçirmesi/değiştirmesi."

"Çocuğun, ailenin, öğretmenin, yöneticinin yani okulun tüm paydaşlarının katılım hakkı konusunda güçlendirilmesi, öneminin fark ettirilmesi."

Fiziki Mekân Olarak Okul

Gizem Kıyğı
Şehir Dedektifi

Gülay Karadeniz
Hisar Okulları

İçinde yaşadığımız mekânlar, hem yaşam kalitemizi hem aidiyet duygumuzu etkiler. Fiziksel bir mekân olarak okul, çocukların toplumsal yaşamla buluştukları ilk alandır; eğitimciler için de günlerinin büyük bölümünü geçirdikleri çalışma mekânıdır. Öğrenmenin gerçekleşmesinde ve sosyal ilişkilerin gelişmesinde fiziksel mekânın niteliğinin çok önemli bir rol oynadığı özellikle son dönemde yapılan bilimsel çalışmalarda kanıtlandı. Pandemi sürecinde de okulun yalnızca öğrenme alanı değil, çocuklar için oyun, hareket ve sosyalleşme alanı olduğunu anladık. Okulların mekânsal kapasitesini katılımcı tasarım yöntemleriyle iyileştirmek hem çocukların katılım hakkının hayata geçmesini sağlıyor, hem aidiyet duygusunu pekiştiriyor, hem de başlı başına bir öğrenme süreci sunuyor.

Atölye süresince hangi konulara odaklanıldı?

- Sınıf, atölye gibi kapalı mekânlarda temiz hava ve gün ışığına erişim; havadar ve ışık alan mekânlarda çalışabilmek çok önemli.
- Okul bahçelerinin niteliği önemli. Bahçeler çocuklarla birlikte tasarlanabilir.
- Afet tedbirleri yeterli değil. Okulları afetlere hazırlamak için daha kapsayıcı çalışmalar yapılması gerekiyor.
- Okullarda hem çocuklar hem de öğretmenler için yeterli sosyalleşme alanı bulunmuyor.

Fikir üretim sürecinde gündelik yaşamda mekânları kullanma hâllerine ve duygularına odaklandık. Katılımcılar, bir harita üzerine okul krokisi çizerek vakit geçirdikleri alanları ve oralarda nasıl hissettiklerini paylaştılar. Tüm katılımcılar ders verdikleri alanlarda kendi yaptıkları mekânsal düzenlemeleri aidiyet duygusuyla bütünleştirerek aktardılar.

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

Okulun fiziki mekânları öğrenci ve öğretmenin iyi olma hâlini destekleyecek şekilde nasıl geliştirilebilir? Okul ve öğrenme ortamları, öğrenci ve öğretmenin iyi olma hâli gözetilerek nasıl tasarlanabilir?

Ortaya konulan ihtiyaçlar üzerinden yapılan tartışmalar ve devamında haritalama çalışmasıyla ortaya çıkan ihtiyaçlar birleştirilerek çözümler üretildi. Öncelik durumları ve uygulanabilirlikleri gözetilerek, aşağıdaki öneriler Fikir Pazarı'na taşındı.

"Öğrencilerin boş zamanlarında ders dışında farklı alanlarda çalışmalarını, düşüncelerini destekleyecek mekânlar yaratılması."

"Öğrenci ve öğretmenleri ders dışı ortamlarda bir araya getirecek ortamlar yaratılması"

"Okulda bölüm odalarının ayrı ayrı olması çalışma olanağı açısından oldukça iyi; ama başkalarıyla (diğer bölümler ve birimler) karşılaşma mekânımız maalesef yok. Bu sadece fiziksel bir mekân ile çözülebilecek bir sorun değil; ortak özgür zamana da sahip olmak ve bu zamanı kişisel, bölümsel işler için değil de sosyal bir alan olarak kullanma ihtiyacı oluşturabilecek bir irade yaratmakla olabilir... Kısacası mekân, zaman ve irade üçlüsünün birlikte aynı anda ortaya çıkması."

"Görsel sanatlar atölyesi ve uygulamalı ders için mekânlar aydınlık ferah olmalı ve çocuğun yaşına uygun ergonomik materyallerle düzenlenmiş olmalı. Çocuğun resim yaptığı, aynı zamanda kitaplığın olduğu araştırma yapabileceği bir yer tasarlanması (minderleri olan)."

"Öğrencilerin ve öğretmenlerin açık alanlarda spor yapabileceği daha çok alan yaratılması."

"Okul bahçelerini farklı kullanımlara açacak düzenlemelerin çocuklarla tartışılması."

"Katılımcı tasarım paydaşlarının çoğaltılması."

"Sınıf ortamının öğrenmeyi desteklemesi yönünde farklı oturma düzenlerinin geliştirilmesi. Tüm mekânların ışık ve hava alması konusunda öneriler geliştirmek üzerinde tartışmaların yapılması."

"Her okulda afet toplanma alanı için düzenleme yapılması."

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

"Deprem ya da afet için toplanma alanlarının uzun süreli bir bekleme ve hava şartları da düşünülerek düzenlenmesi."

"Sınav odası olarak kullanılan alanın tamamen sessiz olması, sıraların büyük ve rahat olması, havalandırmasının verimli olması."

Ekoloji

Burcu Meltem Arık

Eğitim Reformu Girişimi (ERG)

Bilim insanları, insanların yaşam biçimlerinin, tüketim seviyelerinin içinde bulunduğumuz döneme "Antroposen-İnsan Çağı" adının verilmesine neden olduğunu belirtiyorlar. Bu adlandırma, bazı insanların, yeryüzünü şekillendiren diğer jeolojik güçler gibi etkili bir güç hâline geldiğini vurguluyor. Bu çağın göstergeleri arasında iklim krizi, ekolojik kriz ve kirlilik krizi sayılıyor. Okullar hem çevrelerindeki ekolojik sistemlerin bir parçası, hem de insanların oluşturduğu bir sistem olarak çevrelerindeki ekolojik sistemleri etkiliyor. Krizlerin etkilerinin azalması, mevcut ve gelecekteki krizlere dayanıklılığın artması için okulların bir mekân olarak ekoloji ilkelerine göre düzenlenmesi ve okullarda bu ilkelerin öğretilmesi yaşamsal.

Atölye süresince hangi konulara odaklanıldı?

- Sınıf, atölye gibi kapalı mekânlarda temiz hava ve gün ışığına erişim
- Ekoloji alanından bilgilerin kullanıcı dostu formatlarda verilmesi
- Bu alandaki iyi örnekler
- Yapılacak çalışmalara okulda çalışan herkesin katılımı
- Her seviye müfredatta ekoloji konusunun yer alması
- Hem teorik bilgi hem de uygulama olması ve uygulamaya daha çok yer verilmesi ihtiyacı
- Akran öğrenmesi
- Aileler için atölyeler
- Ekolojik kampüsler tasarlanması ve bu kampüslerin kendine yeten, üreten mekânlar olması
- Tüketimin kısıtlanması
- Doğa gezileri düzenlenmesi

Okul toplumu için ekolojik farkındalık nasıl güçlenir ve uygulamaya nasıl dönüşür? Ne tür uygulamalar hayata geçirilebilir?

Ortaya konulan ihtiyaçlar ve önemsenen yöntemler bir arada düşünülerek üretilen aşağıdaki çözüm önerileri, öncelik durumları ve uygulanabilirlikleri gözetilerek Fikir Pazarı'na taşındı.

"Dünyadan farklı uygulama örneklerinin paylaşılarak ilham alınması. Okul içinde yağmur suyu biriktirme, gün ışığından faydalanma, doğa gezileri gerçekleştirme vb. çalışmalar yapılması."

"Okulun fiziki ortamını doğaya yaklaştırmak gerek, açık alanlar, açık alan sınıfları, kampüs peyzajı... Ekolojik bir kampüs alanı geliştirilmesi."

"Öncelikle okul toplumunun ekolojik farkındalık konusunda sistemli bir eğitim alması. Bu eğitimin sadece bilgi anlatımından ibaret değil de, atölyeler ve uygulama alanlarından oluşması."

"Ekoloji okuryazarlığı çalışmalarının okul müfredatlarına entegre edilmesi."

"Velilerimizin de ekolojik farkındalık konusunda okul ile uygulamaya yönelik işbirliği içinde olabilmesi. Örneğin: Göktürk bölgesinin ekolojik yaşama geçen bir bölge olmasının planlanması."

"Doğa ve orman uygulamaları şeklinde çalışmalar yapılması. Tüm öğrencilerin ve okul toplumunun bu uygulamalara dahil edilmesi. Yeşil sanat ve yerel tohum gibi okuldaki tüm disiplinleri birleştirebilecek uygulamaların yapılması."

"Doğa hissiyatını vermek-anlamak-içselleştirmek gerek. Bu yolda da aile-STK-yerel yönetim işbirliğinin sağlanması."

"Doğaya, özümüze, eski kadim bilgilere dönüş gerekli... Üretmek gerekli..."

"Okulumuzun kendi doğal enerji kaynaklarının oluşturulmasının ve enerji sistemleriyle örnek bir okul olmasının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Örneğin: Tüm sınıfların içine giren güneş ışığı ile aydınlatma, ısınma, elektrikli alet kullanımının sağlanması."

"Geri dönüşüm kutuları amacına uygun değil. Öneri: Temel ve basit ekolojik fikirlerin gündelik hayatımıza entegre edilmesi ve böylelikle öğrenciler için rol model olunması."

Kapsayıcılık

Olca Özer

Hakikat Adalet Hafıza Merkezi

Yıldız Ayyıldız

Hisar Okulları

Kapsayıcı eğitim anlayışı adil bir eğitimin sağlanması ve çocukların nitelikli eğitim hakkından yararlanması için esastır. Okullardaki öğrenim süreçlerinin ve mekânın tüm çocukların ihtiyaçlarına karşılık verecek şekilde düzenlenmesi, bütün çocukların bu sürece dahil edilmesi, eğitimin ayrımcılığın olmadığı hak temelli bir yaklaşımla düzenlenmesi eğitim hakkının sağlanması için önemlidir. Okula erişimi olmayan, nitelikli eğitim hakkından yararlanamayan, mevcut sistemin dışında bırakılan çocukların durumu analiz edilerek sorunları giderecek somut adımlar atılmalıdır. Bu dezavantajlı grupların içinde yoksul çocuklar, kız çocuklar, anadili Türkçe olmayan çocuklar, öğrenme güçlüğü olanlar, mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocukları, çocuk işçiler, özel gereksinimi olanlar, LGBTIQ+'lar, Romanlar, Suriyeli çocuklar ve zorunlu göçle Türkiye'ye gelen çocuklar yer almaktadır. Kapsayıcı eğitim kavramı, öğrencilerin bireysel çeşitliliklerini ve farklı ihtiyaçlarını dikkate alarak öğrenme ortamını zenginleştirmek ve çeşitlendirmek için bir fırsat olarak ele alınmaktadır.

Atölye süresince hangi konulara odaklanıldı?

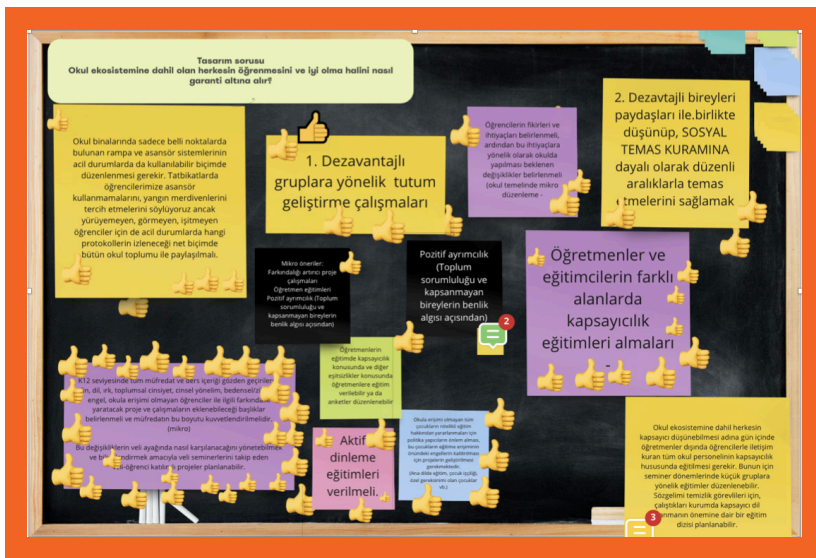
- Kapsayıcı okul ortamının oluşması için öğrencilerin bireysel çeşitliliği ve ihtiyaçları analiz edilmeli.
- Çocuk katılımının sağlanması, farklı temalarda çalışmaların yürütülmesi için ihtiyaçları belirlemede etkilidir.
- Toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ayrımcılığı nedeniyle okullarda yaşanan sorunlar var.
- LGBTIQ+ bireylere yönelik akran zorbalığı oluyor.
- Şiddet nedeniyle okuldan erken ayrılma sorunu yaşanıyor ve bu konuda koruyucu/önleyici çalışmalara ihtiyaç var.
- Özel öğrenme güçlüğü olan, engeli olan, otizm spektrum bozukluğu olan çocuklar için okullardaki destek sistemlerinin çoğaltılması gerekiyor.
- Kaynaştırma sınıflarında gölge öğretmen desteği önemli.

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

Okul, ekosistemine dahil olan herkesin öğrenmesini ve iyi olma hâlini nasıl garanti altına alır?

Atölyedeki tartışmalarda ortaklaşılan nokta, faaliyetlerin tümünün planlanma aşamasından itibaren paydaşların ihtiyaç analizleriyle biçimlendirilmesinin önemi oldu. Bu vurgu grup tarafından birkaç kere yinelendi ve oluşturulan önerilere yansıtıldı.

Kapsayıcı eğitimin amacı eğitim ekosistemi içerisinde yer alan tüm paydaşların eşit erişimini mümkün kılmak olarak belirlendiği için yazılan tüm fikirler katılımcılar tarafından önemli bulundu. Kısa-orta-uzun vadede gerçekleştirilebilecek aşağıdaki öneriler Fikir Pazarı'na taşındı:

"K-12 seviyesinde tüm müfredat ve ders içeriği gözden geçirilerek din, dil, ırk, toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim, bedensel/zihinsel engel, okula erişimi olmayan öğrenciler ile ilgili farkındalık yaratacak proje ve çalışmaların eklenebileceği başlıkların belirlenmesi ve müfredatın bu boyutunun kuvvetlendirilmesi. Bu değişikliklerin veli ayağında nasıl karşılanacağını yönetebilmek ve bilinçlendirmek amacıyla veli seminerlerini takip eden veli-öğrenci katılımlı projelerin planlanması."

"Okul binalarında sadece belli noktalarda bulunan rampa ve asansör sistemlerinin acil durumlarda da kullanılabilir biçimde düzenlenmesi. Tatbikatlarda öğrencilerimize asansör kullanmamalarını, yangın merdivenlerini tercih etmelerini söylüyoruz ancak yürüyemeyen, görmeyen, işitmeyen öğrenciler için de acil durumlarda hangi protokollerin izleneceğinin net biçimde bütün okul toplumu ile paylaşılması."

"Öğrencilerin fikirlerinin ve ihtiyaçlarının belirlenmesi, ardından bu ihtiyaçlara yönelik olarak okulda yapılması beklenen değişikliklerin belirlenmesi (okul temelinde mikro düzenleme)."

"Öğretmenlere ve eğitimcilere farklı alanlarda kapsayıcılık eğitimlerinin verilmesi"

"Eğitimde kapsayıcılık konusunda ve diğer eşitsizlikler konusunda öğretmenlere eğitim verilmesi ya da anketler düzenlenmesi."

KENDİNİ TARTIŞTIRIN "OKUL"

"Okula erişimi olmayan tüm çocukların nitelikli eğitim hakkından yararlanmaları için politika yapıcıların önlem alması, bu çocukların eğitime erişiminin önündeki engellerin kaldırılması için projelerin geliştirilmesi (Ana dilde eğitim, çocuk işçiliği, özel gereksinimi olan çocuklar vb.)."

"Dezavantajlı gruplara yönelik tutum geliştirme çalışmalarının yapılması."

"Aktif dinleme eğitimlerinin verilmesi."

"Mikro öneriler: Farkındalığı artırıcı proje çalışmaları ve öğretmen eğitimleri yapılması."

"Pozitif ayrımcılık (Toplum sorumluluğu ve kapsanmayan bireylerin benlik algısı açısından)."

"Dezavantajlı bireyleri paydaşlar ile birlikte düşünüp, sosyal temas kuramına dayalı olarak düzenli aralıklarla temas etmelerinin sağlanması."

"Okul ekosistemine dahil herkesin kapsayıcı düşünebilmesi adına gün içinde öğretmenler dışında öğrencilerle iletişim kuran tüm okul personelinin kapsayıcılık hususunda eğitilmesi. Bunun için seminer dönemlerinde küçük gruplara yönelik eğitimler düzenlenmesi. Sözelimi temizlik görevlileri için, çalıştıkları kurumda kapsayıcı dil kullanmanın önemine dair bir eğitim dizisi planlanması."

Okul İçi ve Dışı Paydaşlarla İş Birliği & Okul İklimi

Melda Akbaş

Çocuk Hakları Uzmanı

Nurcan Sonuç

Hisar Okulları

Daha kapsayıcı, iş birliği ve dayanışmayı merkeze alan bir okul iklimini sağlamak için neler yapabiliriz sorusunun yanıtını aramak için okulu bir ekosistem olarak ele almak ve bu ekosistemin nasıl hayatta kalabileceği, varlığını nasıl sürdürebileceği üzerine düşünmek anlamlı. Bunun için ekosistemin ihtiyaç duyduklarına bakabiliriz: Karşılıklı beslenme (öğrenme), dayanışma, karşılıklı etki, uyum sağlamak ve gelişim. İçinde yer aldığımız okullara/eğitim kurumlarına da bir ekosistem gibi yaklaşıp, bu sistemi oluşturan birbirinden öğrenen, dayanışma göstermesi gereken, birbirini etkileyen ve uyum içinde yaşamını sürdürmesini beklediğimiz ekosistem bileşenlerimizin, paydaşlarımızın bir listesini çıkartabiliriz. Bu paydaşları sıraladıktan sonra ise;

Bu ekosistemin merkezinde kim/kimler olurdu?

Bu ekosistemin varlık amacı ne olurdu?

Bu varlık amacını yaşama geçirmek için kimlerle nasıl iş birlikleri gerçekleştirirdi?

Bu amacın gerçekleşmesi için nasıl bir iklim gerekirdi?

Mevcut iklimimiz bu amaçta bir ekosistemin var olması için elverişli mi? sorularıyla kendi öğrenme ortamımız üzerine düşünmeye başlayabiliriz.

KENDİNİ TARTIŞTIRIN "OKUL"

"Katılımcı ve kapsayıcı yönetim anlayışının benimsenmesi."

"Öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin süreçlere dahil edilmesi."

"Sistematik ve periyodik çok yönlü geribildirim mekanizması oluşturulması ve bunu döngüsel biçimde işletilmesi."

"Sağlıklı, hızlı ve şeffaf iletişim. Tüm paydaşlar için kapsayıcı bir katılım politikasının oluşturulması."

"İletişimin etkin, şeffaf ve detaylı olması. Karar bildirme şeklinde olmaması ve kararların kimsenin dezavantajına olmaması. Alınan kararlar okulun değerlerinin örtüşmesi."

"Komiteler / Kurullar / Çalışma grupları ile şeffaf iletişimin desteklenmesi."

"İşbirliği ve dayanışma için, birbirinin halinden anlamak adına zaman zaman 'Kendini bir başkasının yerine koymak' gibi deneyimlerin tasarlanıp, hayata geçirilmesi."

"Paydaşların fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarının farkına varılması."

"Tüm fikirlere saygı duyulması ve bunun hissettirilmesi."

"Ekosistemdeki her bireyin kimliğine saygı gösterilmesi ve sesinin duyulması."

"Paydaşlar arası pozitif iletişim ağı oluşturulması."

"Şiddetsiz iletişim vb. çeşitli yöntemler ile paydaşlar arası pozitif iletişimin güçlendirilmesi."

"Oluşturulmak istenen yapıya uygun paydaşların seçilmesi."

"Velilerin, büyük bir bütünün parçası olduklarının hissettirilmesi; okul idaresinin veli olarak görüşlerini dinlediğinin, dikkate alındığının ve üzerinde düşündüklerinin hissettirilmesi."

"Öğretim planı: Disiplinler ötesi & bütünsel müfredat, olamıyorsa disiplinlerarası -yaygın etkiyi önceleyen- yaklaşımla beraber, öncelikle öğretmenlerin işbirliği, sonrasında çevrede bulunan kurumlar, veliler ile işbirliği yapmak. Okul topluluğu olarak bahsedilen, tüm paydaşların yer alabileceği projelerin tasarlanması."

"Okul içi dayanışma ve işbirliği kültürü için; çocuk, öğretmenler, eğitimciler, yöneticiler, veliler..."

"Miyon oluşturma benimseme ve farkındalık oluşturulması."

"Paydaşların da miyon oluşturma sürecine dahil edilmesi."

"Komiteler, kurullar ve çalışma gruplarında yapılan çalışmaların ve çalışmaların bağlantılarının görünür olması."

"Paydaşların (Çocuktan yöneticiye, yerel yönetime...) bu okul kültürünü sahiplenebilmesi için ortak anlayış geliştirmeye yönelik tüm çabalar, çalışmalar adımlar, protokollerin dizayn edilmesi."

"İşbirliği ve dayanışmayı temel alan bir okul için öncelikle okul içi paydaşlarla bir araya gelinmesi."

"Merkeze çocukları ve çocukların bireysel farklılıklarının alınmasının hedeflenmesi."

Veri Okuryazarlığı & Veri Temelli Karar Alma Süreçleri

Özgenur Korlu

Eğitim Reformu Girişimi (ERG)

Burçak Öner

Hisar Okulları

"Bir birim bilgi" olarak tanımlanabilecek veri, her yerde. Bu yüzden veriyle çalışırken esas mesele veriyi yararlı bir şekilde kullanabilmektir. Bu da temelde veri okuryazarlığı ve veriden anlamlı sonuçlar çıkarabilmek olarak tanımlanabilir. Veriler bir amaç doğrultusunda toplanılıp analiz edildiğinde ortaya çıkan sonuçlar karar alma süreçlerinde kullanılabilir. Veriler karar alma süreçlerinde kullanmak için kanıt da oluşturduğundan, alınan kararların daha etkili olmasını sağlayabilirler. Hesaplamalı bilimler ve teknolojiadaki gelişmelerle son yıllarda verinin önemi arttı. Eğitim gibi bir hak olan ve toplumsal fayda sağlayan bir hizmet alanında verinin daha fazla konuşulması, bu amaçla okul, öğretmen ve öğrencilerin veri konusunda güçlenmeleri önemlidir.

Atölye süresince hangi konulara odaklanıldı?

- Veri kavramı
- Büyük veri kavramı
- Veriyle çalışma aşamaları ve genel ihtiyaçlar
- Veri okuryazarlığı becerilerinin güçlendirilmesi
- Okulda veriyle çalışmak
- Öğrenci verisi
- Etik ve veri
- Dünyadan ve Türkiye'den iyi örnekler

Okulun paydaşları büyük ve küçük veriyi nasıl etkili kullanabilir?

Katılımcılar, okulun veri kapasitesinin güçlendirilmesi, veri konusunda iş birliklerinin geliştirilmesi ve veri konusunda tüm paydaşlarca kabul edilecek bir okul politikasının oluşturulması konusunda kendi önerilerini paylaştılar.

Daha sonra önerilerin üzerinden geçilerek benzerlik taşıyan öneriler bir araya getirildi. Böylece tüm grubun temsil edildiği ve herkesin onayını alan öneriler ortaya çıktı. Ortaya çıkan öneriler arasında az önemli olduğu ifade edilen madde olmadı. Aciliyet açısından daha öncelikli olduğu ifade edilen aşağıdaki öneriler Fikir Pazarı'na taşındı:

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

"Üst politikada öğretmenlere veri okuryazarı olmaları için hizmetiçi eğitim verilmesi."

"Okul temelli olarak öğrenci ve öğretmenlere veri okuryazarlığı eğitimi verilmesi."

"Okul yönetim sistemi için veri temelli politika yapılacağına ilişkin bir idari belgenin olması. Bir model oluşturulması (Okul politikası)."

"Okul politikasının bunu yürütecek insan kaynağıyla birlikte uygulanmaya geçilmesi."

"Okula özel veri sisteminin kurulması."

"Veri analizleri ve verinin yararlı kullanımı için işbirlikleri kurulması."

"Okulün veri temelli olması için öğrenci-veli- öğretmen-işbirliği kurulması ve bunun model üretilmesi."

"Verileri anlamlı hâle getirilecek birimler ve ekiplerin eğitimi ve yönetimi, farkındalık sağlanması."

Aktif Okul

Burcu Ayan
Sosyal Güçlendirme için Spor ve Beden Hareketi Derneği (BoMoVu)

Barış Has
Hisar Okulları

Gerek öğretmenin gerek öğrencinin iyi olma hâlini destekleyecek içerikler sunan aktif okul, "hareketi" esas alarak ilerleyen ve beden farkındalığını ortaya koyarak bireyin problem çözme yetisine destek sağlayan bir kavram olarak öne çıkıyor. Öğrenmeyi kolaylaştıracak bir imkân sunmak için sınıf ortamını değiştirmeye ve yeniden tasarlamaya yönelik bir düşünce ortamı yaratan aktif okul, okulların

KENDİNİ TARTIŞTIRIN "OKUL"

yapısını da harekete geçirebilecek düşünme alanları yaratıyor. Öğrencilerin kapsayıcı ve güvenli alanlarda hareket edebilmesi her bir çocuğun katılımını da garanti altına almaya dönük bir çabadır. Fiziksel hareket sayesinde farklı dilleri ve kültürleri olan çocuklar, kız çocuklar, farklı fiziksel, zihinsel ve davranışsal ihtiyaçları olan çocuklar kendilerini dil dışı ve yargılanmayacakları bir alanda ifade edebilirler.

Atölye süresince hangi konulara odaklanıldı?

- Okul mekânının harekete izin verecek şekilde kurgulanması
- Çocukların ihtiyaçları
- Öğretmenin hareketli aktivitelere bakışı
- Okul idaresi ve velilerin (başka paydaşların) pozisyonları
- Sınıf içi dinamikler: Mekân, müfredatın yetişmesi/müfredatın özel ihtiyaçları, öğretmen-öğrenci ilişkisi, öğrenci-öğrenci ilişkisi vb.
- Eyleme geçmeyi göze almak ve bunun için duyulan ihtiyaçlar

Okulların yapısı harekete geçmek için uygun mu? Ne gibi engeller var?

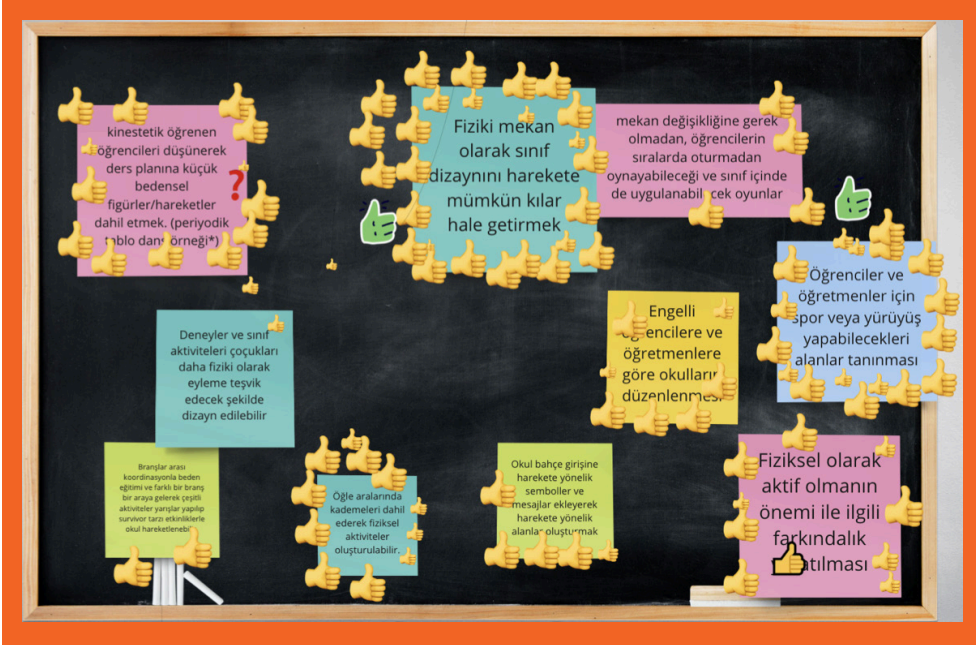
Bizler bu yapıyı hareketli kılmak için veya kısaca "hareketli okul" için neler yapıyoruz?

Herkesin dahil olduğu bir hareket alanı nasıl mümkün olur?

Katılımcıların deneyimleri düşünme sürecini belirleyen noktalardan oldu. Öğretmenlerden beklentiler ve müfredat kaygısı katılımcıların bahsettiği engeller arasında öne çıktı. Tartışma sürecinin devamında deneyimlerin ötesinde okulun başka paydaşları, okul mekânı ve kapsayıcılık teması da atölyede ele alındı.

Sunulan öneriler arasında mekân düzenlenmesi gibi fiziksel uygulamaların daha kolay hayata geçebileceği ifade edildi. Kapsayıcılık ilkesine, çocukların harekete ve öğrenmeye dair ihtiyaçlarına dair önerilerin de önemli, acil ve uygulanabilir olduğu belirtildi. Bu doğrultuda katılımcılar Fikir Pazarı'na aşağıdaki önerileri taşıdılar:

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

"Fiziki mekân olarak sınıf tasarımının hareketi mümkün kılar hâle getirilmesi."

"Okul bahçe girişine harekete yönelik semboller ve mesajlar ekleyerek harekete yönelik alanlar oluşturulması."

"Öğrenciler ve öğretmenler için spor veya yürüyüş yapabilecekleri alanlar tanınması."

"Okulların engelli öğrencilere ve öğretmenlere uygun şekilde düzenlenmesi."

"Mekân değişikliğine gerek olmadan, öğrencilerin sıralarda oturmadan oynayabileceği ve sınıf içinde de uygulanabilecek oyunlar oynatılması."

"Kinestetik öğrenen öğrencileri düşünerek ders planına küçük bedensel figürlerin/hareketlerin dahil edilmesi (periyodik tablo dans örneği)."

"Öğle aralarında kademeleri dahil ederek fiziksel aktiviteler oluşturulması."

"Fiziksel olarak aktif olmanın önemi ile ilgili farkındalık yaratılması."

"Deneylerin ve sınıf aktivitelerinin, çocukları fiziksel harekete teşvik edecek şekilde dizayn edilmesi."

"Branşlar arası koordinasyonla beden eğitimi ve farklı bir branş bir araya gelerek çeşitli aktiviteler yarışlar yapılarak survivor tarzı etkinliklerle okulun hareketlendirilmesi."

Pandemi Döneminde Eğitim/Travmaya Duyarlı Okul

Betül Bozkurt

**Birey ve Toplum Ruh Sağlığında
İZ Derneği (Bir İZ)**

Fusun Toparlak

Hisar Okulları

Travma dönemlerinde çocuğun hayatındaki koruyucu faktörler, travmadan etkilenme ve etkilendiyse iyileşme süreçlerini doğrudan etkilemektedir. Okul, bu koruyucu faktörlerin önemlilerinden biri olarak travma gibi kriz dönemlerinde psikososyal müdahale aracı özelliği taşır. Çocuğun hem düzenli rutinlerini korumasını hem arkadaşlar ve öğretmenlerinden sosyal destek almasını hem de oyun alanları bulmasını ve böylece stres düzeylerinin azalmasını, 'normalde' hissetmesini, yeniden güven ve umut bulmasını sağlayabilir. Travmaya duyarlı okul yaklaşımı tam da bu nedenle gereklidir. Travmaya duyarlı okul yaklaşımı, tüm okul personelinin travmayı tanımak ve travma yaşamış çocukları anlamak, onlara gerekli desteği sunmak, yeniden travmatize olmalarını önlemek ve tüm okul paydaşlarıyla çocukların ihtiyaçlarını karşılayan bir model oluşturmayı içerir. İkincil travmanın önlenmesi ve yönetilmesi (özellikle travmayla çalışan öğretmeni korumak için), okulun tüm paydaşları için fiziksel güvenlik, duygusal güvenlik ve psikolojik güvenliğin sağlanması, öğrenciler ve aileler ile tüm okul paydaşları arasında güven dolu iş birliğine dayalı ilişkiler kurulması ve sosyal-duygusal öğrenmenin okulun ve öğretimin her alanına entegre edilmesi travmaya duyarlı okul yaklaşımında önemli adımlardır.

Atölye süresince hangi konulara odaklanıldı?

- Travmaya duyarlı okul yaklaşımı
- Pandeminin öğrenciye, öğretmene, veliye, okul personeline yansımaları
- Okul paydaşları
- Öğrenci, öğretmen, tüm okul personeli ve velileri bir arada değerlendirmenin ve her birinin ayrı ayrı ve toplu ihtiyaçlarını görmenin önemi ve gerekliliği
- Grup terapileri, süpervizyonlar
- Travmayla çalışma ve ikincil travma
- Öğretmenin travmayla çalışma konusunda desteklenme ihtiyacı ve proaktif yaklaşımlar
- Kriz yönetimi, kriz danışma merkezleri
- Psikososyal destek çalışmalarını ihtiyacı
- Sosyal-duygusal öğrenme
- Paylaşım grupları

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

- Özdenetim
- Velilerin sürece dahil edilmesi
- Pandemi sonrası değişen ihtiyaçların analiz edilmesi ve çıktılar ışığında çalışmaların şekillendirilmesi

Okullar, kriz zamanlarında ve travma dönemlerinde nasıl roller alabilir?

Katılımcılar çözüm önerileri sunmadan evvel, sorunun doğru tespit edilebilmesi ve içselleştirilebilmesi için psikodrama teknikleriyle bir çalışma yapıldı. Bu ön çalışma, katılımcıların atölye çalışmasını daha fazla sahiplenmesini sağladı. Travmaya duyarlı okul yaklaşımı perspektifiyle tüm paydaşlar gözetilerek en acil ve önemli fikirler belirlendi ve aşağıdaki öneriler Fikir Pazarı'na taşındı:

"Olası krizleri öngörerek öğretmenlerin bu alanlarda güçlendirilmesi ve desteklenmesi."

"İhtiyaç analizi yapılarak pandemi sonrası değişen ihtiyaçlar doğrultusunda sosyo-duygusal destek gruplarının oluşturulması."

"Yas süreci yaşayan öğrencilere nasıl destek olunması gerektiğiyle ilgili öğretmenin desteklenmesi."

"Öğretmen, yönetici ve psikolojik danışmanlara travma odaklı süpervizyon sağlanması."

"Özdenetim becerilerini destekleyen grup çalışmalarının planlanması."

"Pandemi sonrası ekonomik güçlük yaşayan ailelerin tespit edilerek Okul Aile Birliği tarafından hassas bir şekilde desteklenmesi."

"Kriz danışma merkezlerinin kurulması."

KENDİNİ TARTIŞTIN "OKUL"

"Okulun kriz yönetimi politikasının güncellenip web üzerinden veya kitapçık halinde veli, öğretmen ve çalışanlarla paylaşılması."

"Velilere yönelik kriz yönetimi ve müdahaleleri ile ilgi interaktif bir etkinlik düzenlenmesi."

"Haftalık, aylık temalar belirlenerek aidiyet duygusunu destekleyici etkinliklerin planlanması (Kuş gözlemi haftası, turuncu kıyafet/aksesuar günü, okula eşyaları çanta dışında farklı bir yöntemle getirme günü, çılgın saçlar günü...)"

Yaşam Alanı Olarak Okul

Müjdat Ataman

Fide Okulları

Göker Avcı

Hisar Okulları

Okullar fiziksel bir mekândan, akademik kazanımların elde edildiği bir kurumdan çok daha fazlasıdır. Çocukların ve okuldaki yetişkinlerin yaşam alanıdır. Öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşımla, deneyimlenerek, tüm paydaşların katılımıyla demokratik bir yaşam alanı oluşturmak mümkündür. Politika ve prosedürlerin şeffaflık, adalet ve eşitlik ilkelerine göre oluşturulması önemlidir. Okulun bir yaşam alanına dönüştürülmesi için sosyal ve duygusal öğrenmenin planlamaya mutlaka dahil edilmesi ve okulun bütün bileşenleriyle (veli, öğrenci, öğretmen, idare) ortak hareket edilmesi gereklidir. Müfredat ve ölçme-değerlendirme sistemlerinin sürece dayalı olarak "esneyebilen" bir program olması ihtiyacı bulunuyor.

Atölye süresince hangi konulara odaklanıldı?

- Çocuk kavramı
- Sosyal-duygusal öğrenme
- Çocuğun iyi olma hâli yaklaşımı
- Kapsayıcılık
- Demokratik ve şeffaf süreçler
- Veriye dayalı karar alma
- Ders dışı etkinlikler

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

Öğrencinin var olduğundan dolayı değerli olduğu atölyedeki tartışma sürecinin ön kabulüydü. Okulun gerçek yaşama nasıl dönüştürüleceği ve bunu yaparken çocuğun iyi olma hâlinin merkeze alınması tartışma sürecinde odaklanılan konulardı. "Öğrencinin iyi olma hâli için önce öğretmenin iyi olma hâlinin" güçlendirilmesi gerekliliği de öne çıkan bir konu oldu.

Fiziksel mekânın ve akademik bilgilerin ötesinde okullar çocuğa hangi alanlarda katkı sağlar? Okullar çocuğun iyi olma hâlini nasıl gözetir?

Öğrencinin iyi olma hâlini desteklemeyi amaçlayan önerilerden grubun bütün üyeleri tarafından onaylanan, uygulanabilir ve sonuçları ölçülebilecek nitelikte olanlar Fikir Pazarı'na taşındı.

"Öğrencinin iyi olma hali için önce öğretmenin de iyi olma halinin düşünülmesi."

"Öğrenci yararına atılan her adımın, tecrübe edildikten sonra kararının alınması."

"Okul ruhunu kazanacakları etkinlikler, renk günleri, oyunlar, spor karşılaşmaları, buluşmalar, panayırılar, partiler, piknikler, açık havada etkinlikler düzenlenmesi."

"Öğrencilerin uzmanlıklarının ve meraklarının paylaşmalarına fırsatlar oluşturulması."

"Öğrenci ihtiyaçlarını baz alan uygulamaların hem ders içlerine hem de ders dışı etkinliklere entegre edilmesi."

"Politika ve prosedürlerde şeffaflık sağlayarak, bunlar oluşturulurken öğrencilerin katılımının sağlanması. Öğrenciyle temas olan tüm birimlerin aynı anlayışla, adil bir yaklaşımla öğrenciyle iletişim kurmasını sağlayacak düzenlemelerin yapılması."

"Demokratik süreçlere öğrencilerin ve öğretmenlerin dahil edilmesi. Direkt ya da sınıf temsilciliği, öğretmen temsilciliği, öğrenci birlikleri, anketlerle, formlarla öğrencinin ve öğretmenin sesinin duyulması."

"Sosyal duygusal öğrenme programının (Sınıf içi-sınıf dışı- okul içi-okul dışı...) yapılandırılması,

KENDİNİ TARTIŞTIN "OKUL"

öğrenciler-rehberlik-öğretmenler-idare, belki veliler için belli bir takvim ve programı olan bir çalışma yürütülmesi. Programın ihtiyaçlar dahilinde de 'esneyebilen' bir program olması."

"Bütünün parçalardan daha anlamlı olduğunu anlamaya yönelik bir kurgu ile okulun tasarlanması."

"Ders içi içeriklerin öğrencinin günlük yaşam pratiği açısından da ele alınması ve olabildiğince yaşamla bağ kurulması, öğrencilerin güçlü içeriklerle karşılaştırılması."

"Ara geribildirimlerle uygulamanın etkisinin ölçülmesi, süreçlerin veriye dayalı olması."

"Öğrencilerin fikirleri, ihtiyaçları, endişeleri, duygu ve düşünceleri sık sık göz önünde bulundurularak ders tasarımlarının/planlamaların yapılması."

Öğretmenin Güçlenmesi

Günalp Turan
Öğretmen Ağı

Sezin Fins
Hisar Okulları

Öğretmen güçlenmesi, öğretmenlik deneyimini kapsayan alanlarda öğretmenlik mesleğini yapan bireylerin daha güçlü, donanımlı, mesleklerine hakim, özgür olmaları ve ihtiyaç duydukları desteklere erişimlerinin olması şeklinde tanımlanabilir. Öğretmenlik deneyimi pek çok bileşeni kapsadığı için, öğretmenin güçlenmesi hem mesleki, hem de kişisel güçlenme alanlarından düşünülmelidir. Öğretmen güçlenmesi, bireyleri yalnızca belli becerilerle donatmak üzerinden değil, aynı zamanda öğretmenin iyi olma hâli, özne olma hâli, itibarı ve sosyal sermayesi üzerinden de düşünülmelidir.

Atölye süresince hangi konulara odaklanıldı?

- Öğretmenin iyi olma hâli
- Öğretmenin zaman planlaması, sorumlulukları ve yükümlülükleri
- Öğretmenin özne olma hâli
- Öğrenme ve tartışma çemberleri
- İyi olma toplulukları
- Öğretmen gelişimi üzerine çalışan topluluklar
- Tecrübeli ve meslekte yeni öğretmenleri bir araya getirecek planlamalar
- İnsan odaklı esnek öğrenme ortamları tasarlayan topluluk fikri
- Öğretmen gelişimi üzerine çalışan topluluklar
- Tecrübeli ve meslekte yeni öğretmenleri bir araya getirecek planlamalar

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

→ İnsan odaklı esnek öğrenme ortamları tasarlayan topluluk fikri

Atölyede "öğretmen güçlenmesini destekleyen bir okul ve eğitim ekosistemi nasıl olmalı?" sorusuna cevap arandı. Öğretmenin zaman planlaması ve iş yükü önemli bir tartışma konusu oldu. Bunun dışında, öğretmenleri bir araya getiren çeşitli topluluk fikirleri, iyi olma hâli, fiziki ve maddi konular da gündeme taşındı.

Okulda öğretmen güçlenmesini destekleyecek hangi mekanizmalar hayata geçirilebilir? Kişisel ve mesleki gelişim alanı olarak okul öğretmenin iyi hâlinin temel unsurlarından. Okul bunu sağlıyor mu? Bu bağlamda yeni okul tasarımı nasıl olmalı?

Eğitimciler; öğretmenin iyi olma hâline, mesleki ve kişisel gelişimine odaklanan okul içi ve bölgesel topluluk önerileri sundular. Ek olarak, öğretmenin zaman planlaması dahil olmak üzere, okulun işleyişinde ve kararlarında öğretmen katılımına yönelik çözüm önerileri geliştirdiler. Son olarak, öğretmenin iyi olma hâline etki sunacak, fiziksel ve maddi geliştirmelere yönelik öneriler oluşturdular. Aşağıdaki öneriler Fikir Pazarı'na taşındı: Eğitimciler; öğretmenin iyi olma hâline, mesleki ve kişisel gelişimine odaklanan okul içi ve bölgesel topluluk önerileri sundular. Ek olarak, öğretmenin zaman planlaması dahil olmak üzere, okulun işleyişinde ve kararlarında öğretmen katılımına yönelik çözüm önerileri geliştirdiler. Son olarak, öğretmenin iyi olma hâline etki sunacak, fiziksel ve maddi geliştirmelere yönelik öneriler oluşturdular. Aşağıdaki öneriler Fikir Pazarı'na taşındı:

"Deneyimli & Meslekte Yeni Öğretmenler Deneyim Paylaşım Çemberleri: Deneyimli öğretmenler ile mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin arasında karşılıklı anlık, güven ortamının esas olduğu, öğretmenlerin kendi ihtiyaçları doğrultusunda yapılandırıldığı paylaşım noktalarının ve ağların oluşturulması (Okul bazında-ilçe bazında-branş bazında)."

KENDİNİ TARTIŞTIRIN "OKUL"

"Öğretmen Asenkron Tartışma Kanalları: Kurum içi mesleki gelişim ihtiyaçları ve ilgi alanları belirlendikten sonra bir forum/blog/WhatsApp grubu vb. üzerinden bu konuların ilgi/ihtiyaç alanlarına göre oluşturulan küçük gruplarda tartışılması, paylaşılan görüşler üzerinden ders planları hazırlanması, uygulanması, yine gruplar halinde değerlendirilmesi ve raporlaştırılması (Uygulamada moderasyon/kolaylaştırıcılık önemli)."

"İyi Olma Toplulukları: Öğretmeni eğitim süreçleri boyunca (değişen tüm koşullarda) destekleyecek, öğretmenlerin iyi olma halini gözetecek, okulun tüm aktörlerinin bulunduğu komitelerinin kurulması (Okul bazında başlaması ve sonradan belki okullar üstü bir hal alması)."

"Öğretmenin Kişisel Gelişimi Öğretmen Toplulukları: Öğretmenlerin sosyal gelişimini destekleyecek, kendi sosyal hayatlarına da katkısı olacak faaliyetlere katılım için müze/tiyatro/sinema vb. etkinlikleri düzenleyecek öğretmen toplulukları. Katılımcı bir şekilde, kolaylaştırıcı/moderatörler eşliğinde ortak faaliyetler halinde kurgulanması."

"Öğrenme ve Tartışma Çemberleri: Okul içinde farklı branşlardan öğretmenlerin, yöneticilerin, öğrencilerin bir araya geldiği öğrenme ve tartışma gruplarının oluşturulması. Böylece okul adına atılacak adımlarda herkesin özgürce fikri alınmış olur ve 'okul hepimizin' düşüncesi pekişir. Düşüncelerine kıymet verilen öğretmen, güçlenme yolunda da somut bir adımla karşılaşır."

"Okul yönetimi ve karar alma mekanizmalarına öğretmenlerin dahil edilmesi."

"Öğretmenin Zaman Planlaması: Öğretmenin okul içi zaman planlamasının öğretmenlerin de dahil olduğu katılımcı bir şekilde gerçekleştirilmesi. Ders saatlerinin yanında her branş için farklı etkinliklerin, hazırlık sürelerinin içerilmesi. Hafta sonu çalışmaları ve hafta içi mesai sonrası zamanı kullanan iş yükünün olmaması. Taşan çalışmaların asenkron kurgulanması."

"Öğretmenin iyi olma halini ve kişisel yaşamını gözetken, çalışma saatlerine sadık kalan beklenti ve sorumluluklar olması"

"Öğretmen Gelişim ve Motivasyon Paketleri: Okulda öğretmenlerin hem kişisel hem de mesleki gelişimi için kullanılabilecek öğretmen başına belirli bütçelerin ayrılması (Kamudaki eğitim öğretim tazminatının güçlendirilmesi)."

"İnsan Odaklı Esnek Okul Tasarımları: Öğretmene bireysel veya grup olarak çalışabileceği, toplantılara ve eğitimlere katılabileceği alanları kapsayan, öğretmen ihtiyaçlarına cevap veren okul tasarımları yapılması."

"Farklı bölgelerde, okul dışı mekanların da öğretmenlerin kullanımı için ayarlanması. Okul kütüphanelerinin dönüştürülmesi."

"Okul içi bir sosyal kontrat ve uyarı sistemi oluşturulması. Örneğin; 'bu sınıfta online ders var', 'toplantı var' ibareleri konulması."

"Öğretmenlerin sosyalleşme ve bir arada düşünme alanlarını da kapsayan tasarımlar yapılması, çözümler bulunması."

"Öğretmen - Veli İletişim Platformu: Öğretmenler, okul liderleri, veliler ve öğrenciler arasındaki iletişimi kolaylaştıracak, öğretmenin özel hayatını da koruyan bir iletişim platformu oluşturulması (OkulCep ve K12.net örneği)."

Teknoloji

Burcu Aybat

**İstanbul Erkek Liseliler Eğitim Vakfı
(İELEV) Okulları**

Dilara Vardar

Hisar Okulları

Teknoloji, hepimiz için çok çeşitli fırsat ve deneyimler sunar. Bu deneyimleri anlamlı bir şekilde müfredata entegre etmek bir tasarım işidir. Öğretmenin tasarımcı rolünü açığa çıkarmasını gerektirir. Teknoloji kaynaklara eşit erişim, zamandan ve mekândan bağımsız bir öğrenme ortamı sunar. Teknoloji, iyi yapılandırılmış, öğrenenin öğrenme sorumluluğunu alabileceği, kendi öğrenmesinin sahibi olabileceği öğrenme ortamları hazırlanmasına yardım eder. Teknoloji, öğretmeni geribildirim ve yansıtma yapabileceği çeşitli araçlarla destekler. Öğretmenin profesyonel gelişimi, iş birliği ve liderlik fırsatlarından yararlanması için teknoloji önemli bir yere sahiptir.

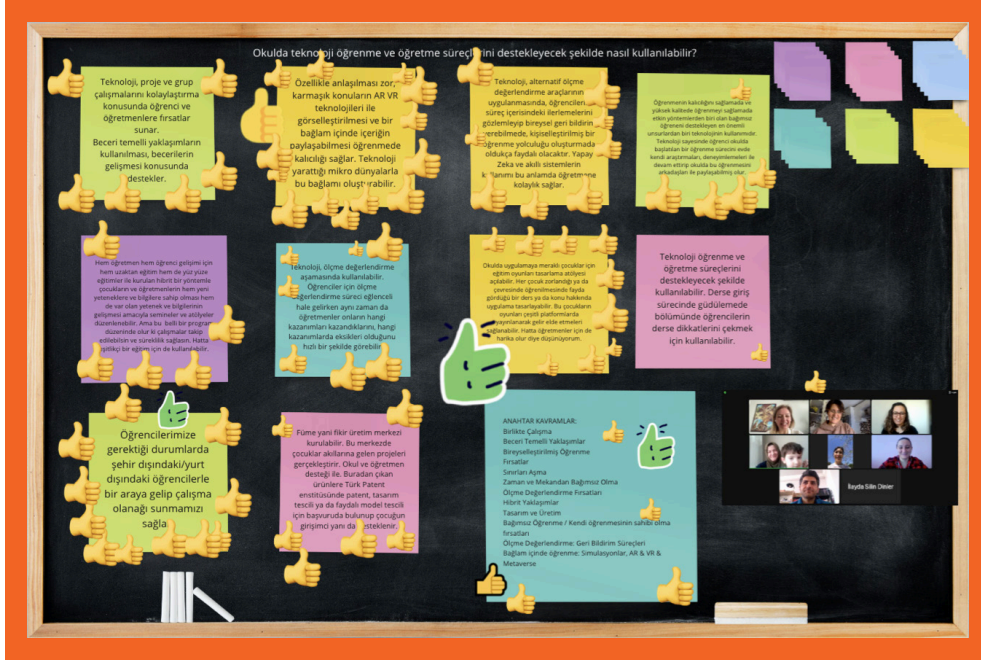
Atölye süresince hangi konulara odaklanıldı?

- Proje ve grup çalışmalarında teknolojinin rolü
- Anlaşılması zor ve karmaşık kavramların öğretilmesinde AR/VR teknolojilerinin kullanılarak bağlam içinde öğrenmenin kalıcı öğrenmeye katkısı.
- Teknolojinin alternatif ölçme araçlarının uygulanmasında, öğrencilerin süreç içinde ilerlemelerini gözlemlenmede, bireysel geribildirim vermede kişiselleştirilmiş bir öğrenme yolculuğu oluşturması
- Yapay zeka ve akıllı sistemlerin kullanımı
- Hibrit öğrenme yapılarıyla öğrencilerin yeni bilgi ve yeteneklere sahip olmaları ya da var olanları geliştirmeleri
- Çalışmaların takip edilebilirliği ve sürekliliğinin sağlanması
- Oyun tasarlama atölyelerinin ve iyilik projelerinin hayata geçirilmesi
- Bağımsız öğrenme, öğrenmeyi öğrenme: Okuldaki başlayan öğrenme sürecinin evde öğrencinin kendi araştırmaları, deneyimleriyle pekiştirmesi ve okulda arkadaşlarıyla paylaşması
- Okul ve öğretmen desteğiyle öğrencilerin kendi projelerini gerçekleştirebilmesi, öğrencilerin girişimcilik yönlerinin desteklenmesi
- Teknolojinin, öğrencileri derse motive etmek için kullanılması
- Teknolojinin, öğrencilerin uluslararası projelere katılımını desteklemesi

Atölyede dijital dönüşüm, fırsatlar ve zorluklar, öğretmenin tasarımcı rolünde teknolojinin rolü ve teknoloji entegrasyonu konusundaki standartların ve başarı ölçütlerinin neler olabileceği üzerine duruldu.

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

Okulda teknoloji öğrenme ve yönetim süreçlerini destekleyecek bir şekilde nasıl kullanılabilir?

Atölye çalışmasında teknolojinin öğrenme ve öğretme süreçlerini destekleyecek şekilde nasıl kullanabileceği üzerine tartışmalar yürütüldü. Atölyede ele alınan konular ve yürütülen tartışmalar ışığında fikir birliğine varılan öneriler arasında uygulanabilir, güncel, yenilikçi ve öğrenme odaklı olanlar Fikir Pazarı'na taşındı.

"Özellikle anlaşılması zor, karmaşık konuların AR & VR teknolojileri ile görselleştirilmesi ve bir bağlam içinde içeriğin paylaşılabilmesi. Teknolojinin yarattığı mikro dünyalarla bu bağlamın oluşturulması."

"Öğrenmenin kalıcılığını sağlamada ve yüksek kalitede öğrenmeyi sağlamada etkin yöntemlerden biri olan bağımsız öğreneni destekleyen en önemli unsurlardan biri olan teknolojinin kullanılması."

ANAHTAR KAVRAMLAR:

Birlikte Çalışma

Beceri Temelli Yaklaşımlar

Bireyselleştirilmiş Öğrenme

Fırsatlar

Sınırları Aşma

Zaman ve Mekândan Bağımsız Olma

Ölçme Değerlendirme Fırsatları

Hibrit Yaklaşımlar

Tasarım ve Üretim

Bağımsız Öğrenme / Kendi Öğrenmesinin Sahibi Olma Fırsatları

Ölçme Değerlendirme: Geribildirim Süreçleri

Bağlam İçinde Öğrenme: Simülasyonlar, AR & VR & Metaverse"

"Teknoloji, alternatif ölçme değerlendirme araçlarının uygulanmasında, öğrencilerin süreç içerisindeki ilerlemelerini gözlemleyip bireysel geribildirim verilebilmede, kişiselleştirilmiş bir öğrenme yolculuğu oluşturmada oldukça faydalı olacaktır. Yapay Zeka ve akıllı sistemlerin kullanımı bu anlamda öğretmene kolaylık sağlar."

"Teknoloji, ölçme değerlendirme aşamasında kullanılabilir. Öğrenciler için ölçme değerlendirme süreci eğlenceli hâle gelirken aynı zaman da öğretmenler onların hangi kazanımları kazandıklarını, hangi kazanımlarda eksikleri olduğunu hızlı bir şekilde görebilir"

KENDİNİ TARTIŞTIRIN "OKUL"

"Hem öğretmen hem öğrenci gelişimi için hem uzaktan eğitim hem de yüz yüze eğitimler ile kurulan hibrit bir yöntemle çocukların ve öğretmenlerin hem yeni yeteneklere ve bilgilere sahip olması hem de var olan yetenek ve bilgilerinin gelişmesi amacıyla seminerler ve atölyeler düzenlenebilir. Ama bu belli bir program düzeninde olur ki çalışmalar takip edilebilsin ve süreklilik sağlansın. Hatta eşitlikçi bir eğitim için de kullanılabilir."

"Okulda uygulamaya meraklı çocuklar için eğitim oyunları tasarlama atölyesi açılabilir. Her çocuk zorlandığı ya da çevresinde öğrenilmesinde fayda gördüğü bir ders ya da konu hakkında uygulama tasarlayabilir. Çocukların oyunları çeşitli platformlarda yayımlanarak gelir elde etmeleri sağlanabilir. Hatta öğretmenler için de harika olur."

"Teknoloji öğrenme ve öğretme süreçlerini destekleyecek şekilde kullanılabilir. Derse giriş sürecinde güdülemede bölümünde öğrencilerin derse dikkatlerini çekmek için kullanılabilir."

"Öğrencilerimize gerektiği durumlarda şehir dışındaki/yurtdışındaki öğrencilerle bir araya gelip çalışma olanağı sunmamızı sağlar."

"FÜME yani fikir üretim merkezi kurulabilir. Bu merkezde çocuklar akıllarına gelen projeleri gerçekleştirir. Okul ve öğretmen desteği ile. Buradan çıkan ürünlere Türk Patent Enstitüsü'nde patent, tasarım tescili ya da faydalı model tescili için başvuruda bulunup çocuğun girişimci yanı da desteklenir."

Değişim Yönetimi

Sibel Yalkın
Hisar Okulları

Ezgi Çebi
Hisar Okulları

Dünyamız hızlı değişimlerin olduğu bir dönemden geçiyor. Okullarda da bu değişimlerin birçok yansımaları deneyimliyoruz. Gerek dış faktörlerle yaşanan değişimleri ve etkilerini yönetirken, gerekse kendi stratejilerimiz ve kararlarımız doğrultusunda yaratacağımız değişimi yönetirken göz önünde bulundurmamız gereken temel unsurlar bulunuyor. Kapsayıcı bir yaklaşımla tüm bireyleri, tüm paydaşları süreçlere dahil edebilmek önemlidir ve değişimin kalıcı olmasında etkilidir. Tüm paydaşlarla güven ilişkisi üzerine inşa edilen değişim süreçlerinin başarılı olduğunu gözlemliyoruz. Başarıyı hedeflerken olumlu ilişkiler kurmaya önem vermeli, insanlar arasında ağ ve bağ kurmaya öncelik vermeliyiz. Yukarıdan aşağı inen değişimlere karşı koymalı, aşağı ile bağlantıyı göz ardı etmemeliyiz.

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

Atölye süresince hangi konulara odaklanıldı?

- Değişim
- Değişim yönetimi
- Eğitimde/okullarda değişim
- Eğitimde/okullarda değişim yönetimi: Eğitimde değişim yönetimi nasıl hayata geçirilir?
- Değişim zorlukları (insan faktörü), değişimin zorluklarının kaynakları ve nedenleri, değişimi kabul etme aşamaları, değişime direnç örnekleri
- Proaktif yaklaşım aşamaları
- Dönüşümsel değişiklikler
- Değişime direnci sınırlamayı amaçlayan bir sonuç odaklı değişim yönetimi modeli
- Okuldan değişim-dönüşüme yönelik iyi örnek

Atölye kapsamında değişime yönelik ilkelerin, değerlerin, aşamaların ve destek mekanizmalarının belirli olduğu bir yol haritasının oluşturulması temel alındı. Bu yol haritasının etkili, kapsayıcı ve akışkan bir lider tarafından izlenmesi gerekliliği ve bu liderin okulun herhangi bir paydaşı olabileceği vurgulandı. İhtiyaç analizinin ve planlanan değişimin mevcut sistemle bağlantı kurarak sürdürülmesinin önemi vurgulandı.

Okulu dönüştürecek, yeniden tasarlayacak yönetim uygulamaları neler olabilir? Okulun değişimini engelleyen koşullar nelerdir?

Atölyenin her aşamasında çok sesliliğe ve görüş birliği olmasına önem verildi. Süreç boyunca tüm katılımcıların fikirleri üzerinde tartışıldı, ortak/benzeyen yönler üzerinde düşünüldü. Her katılımcının önerisini aktarması için zaman verildi. Üzerinde ortaklaşan aşağıdaki öneriler Fikir Pazarı'na taşındı:

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

"Değişim ve dönüşüm için heyecan yaratılması; somut, uygulanabilir ve detaylı planlama (yol haritası) ile değişime inancın güçlendirilmesi ve değişimin sahiplendirilmesi."

"Şeffaflık ve sürekli açık iletişim - ekibe, yönetime, yetkinliğe güven duyulması."

"Tüm okul çalışan ve paydaşlarının süreçlere dahil edilmesi (rollerin belirlenmesi...vs), süreçlerin şeffaf yürütülmesi."

"Sınırları/sınırlılıkları zorlamak konusunda açık ve cesur olunması."

"Açık ve cesur olanların etiketlenmemesi."

"Karizmatik liderlikten, etik akışkan, kapsayıcı liderliğe dönüşümün sağlanması."

"Araştırmanın (Dünyadaki trendlerin çok yakın takip edilmesi ve uygulanabilirliğinin tartışılması) & gelişimin tüm paydaşlar için sürdürülebilir şekilde merkezde tutulması."

"Esnek ve hızlı uygulama alanlarının, desteklerin ve aşamaların belirlenmesi."

"İhtiyaç hissettirilmesi. Dünyadaki değişimin fark edilmesi."

"Ortak değerlerin belirlenmesi ve değişim süreçlerinde her zaman sırtınızı yaslayabileceğiniz alanların net olması."

"Zorunlu Vadeli /Tercihli Değişimlerde kısa ve uzun vadeli çalışmaların değerlendirilmesi."

Olması Gerekenler

Gökhan Atik

Özel Yeşilköy Ermeni İlk ve Ortaokulu

Banu Aldemir

Hisar Okulları

Okulun en klasik biçiminden, pandemiyle birlikte okulsuzluk biçimi arasında birçok biçimi deneyimledi tüm dünya. Okulsuz toplum gibi tartışmalar yapılırken pandemi bize okulun hâlâ en iyi seçenek olduğunu gösterdi. Bu sebeple okulu en verimli nasıl kullanırız? "Okullar ne yapmalı?" sorusunun yanında "Okullar ne yapmamalı?" sorusu da hâlâ en önemli konulardan biri.

KENDİNİ TARTIŞIN "OKUL"

Atölye süresince hangi konulara odaklanıldı?

- Katılımcı ve demokratik okul
- Öğretmenlerin özel hayatlarının sınırlarının doğru çizilmesi, mesai saatleri dışında kalan çalışma saatlerinin kısıtlanması
- Öğretmenlere yönelik yapılan çalışmalarda eğitim/seminer vb. dışında sosyal paylaşımlarda bulunabilecekleri ortamlar yaratılması
- Maaş, özlük hakları gibi konularda eşitlik ilkesinden taviz verilmemesi
- Okul yönetimlerinin karar alma süreçlerinde tüm paydaşların fikirlerini almaları gerekliliği
- Okullarda açık alanların öğrencileri sorgulamaya keşfetmeye yöneltecek şekilde düzenlenmesi
- Açık havada (bahçede) geçirilen zamanın kısıtlanmaması

Atölyede tartışmaların temelinde, okulun tüm bileşenleri açısından (öğretmen, veli, öğrenci, idare) demokratik, katılımcı ve kapsayıcı okul arzusu yer aldı. Öğretmenlerin iyi olma hâli ve okul binalarının yapıları da atölyenin en önemli başlıkları arasındaydı.

Okul neleri yapmamalı?

Fikir üretme aşamasında tüm katılımcıların fikirleri alındı ve herkesin onayı alınarak ilerlendi. Kullanılan dijital araca erişim sağlayamayan kullanıcılar için alternatif çözümler üretildi. Sunulan fikirler arasında benzerlik gösteren başlıklar bir araya getirildi. Aciliyet ve önem dereceleri göz önünde bulundurularak aşağıdaki öneriler Fikir Pazarı'na taşındı:

KENDİNİ TARTIŞTIRIN “OKUL”

“Eğitim süreçlerinde kullanılan teknolojiler daha çok kullanmış olmak için kullanılıyor. Sadece amaca gerçek anlamda hizmet veren uygulamaların kullanılması.”

“Öğrencilerin sosyal davranışlarının ve sağlıklı iletişim kurma becerilerinin desteklenmesi.”

“Sınıf mevcutlarının artırılmaması (ideal olarak 18); okulun fiziki koşullarının zorlanmaması.”

“Her şey çocuklar içinse eğlence nerede?”

“Fikirler dikte edilmemeli, demokratik ortamdaki uzaklaşılmalı... Tüm paydaşların fikrinin alınması ve süreçte herkesin eşit derecede söz hakkı olması.”

“Öğretmenin iyi olma haliyle ilgili yüzeysel çalışmalar yapmak yerine, gerçekten iyi olma halini etkileyen, motivasyonu artıracak, öğretmenin emeğinin karşılığını maddi ve manevi olarak alabildiği iyileştirmelerin yapılması... Bu programların öğretmenin demokratik katılımıyla ve ihtiyaçlara yönelik oluşturulması (Komisyonlar, kurullar ve toplantılar yoluyla). Okul her şekilde ve her zaman öğretmeni 7/24 hizmet vermek zorunda bırakmamalı. Öğretmenin de bir özel hayatı olduğunun göz önünde bulundurulması.”

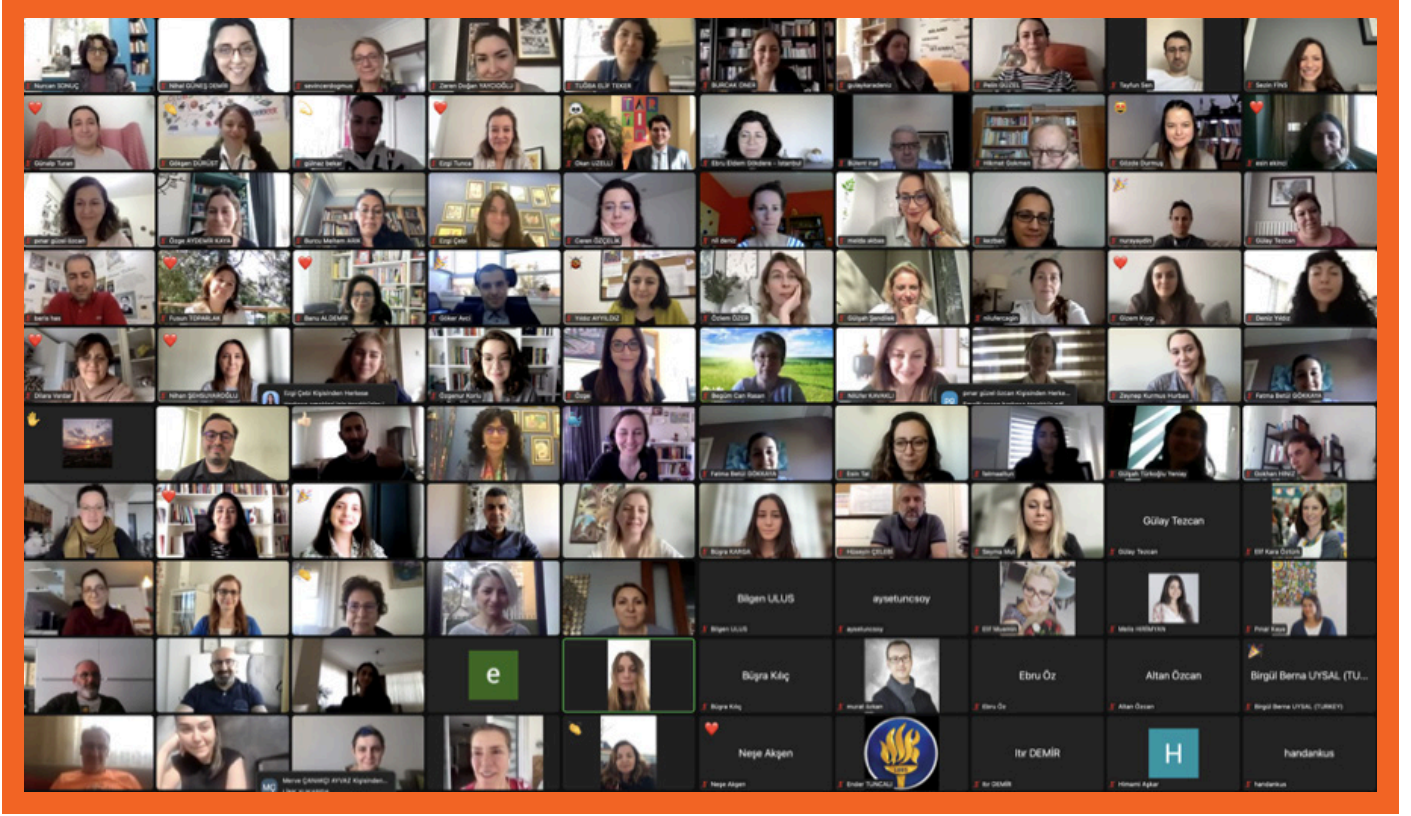
“Müfredatın daha esnek ve disiplinlerarası olması, disiplinlerin birbirini desteklemesi.”

“Okul bahçelerinin sadece oyun alanı olarak algılanmaması. Hava koşullarının bahçeye ya da doğaya çıkmama bahanesi olmaması. Öncelikli olarak okul bahçelerini betonla yapmaktan vazgeçilmesi. Çocukların keşiflerde bulunacağı, yaratıcılıklarını ve problem çözmelerini sağlayacak ortamların oluşturulması.”

“Her dersin bir teori bir de uygulama versiyonu olması. Uygulamalı derslerin saatlerinin artırılması.”

KENDİNİ TARTIŞTIRAN "OKUL"

Fikir Pazarı

Tematik atölye çalışmalarını takip eden Fikir Pazarı'nda tüm katılımcılar bir araya geldiler. 13 grup tarafından paylaşılan önerilerin tümünü incelediler, yorumlar yaptılar, sorular sordular ve en önemli buldukları önerileri belirlediler. Paylaşılan tüm öneriler içinde en önemli ve öncelikli bulunan öneriler, öne çıkan ortak başlıklar altında bu bölümde paylaşılıyor.

Fiziksel mekân

"Okul bahçelerinin sadece oyun alanı olarak algılanmaması. Hava koşullarının bahçeye ya da doğaya çıkmama bahanesi olmaması. Öncelikli olarak okul bahçelerini betonla yapmaktan vazgeçilmesi. Çocukların keşiflerde bulunacağı, yaratıcılıklarını ve problem çözmelerini sağlayacak ortamların oluşturulması."

"Öğrencilerin boş zamanlarında ders dışında farklı alanlarda çalışmalarını, düşüncelerini destekleyecek mekânlar yaratılması."

"Öğrencileri ve öğretmenleri ders dışında bir araya getirecek ortamların yaratılması."

"Fiziksel mekân olarak sınıf tasarımının hareketi mümkün kılar hâle getirilmesi."

"Sınıf mevcutlarının artırılmaması (ideal olarak 18); okulun fiziki koşullarının zorlanmaması."

"Öğrenciler ve öğretmenler için spor veya yürüyüş yapabilecekleri alanlar tanınması"

KENDİNİ TARTIŞTIRIN "OKUL"

"Farklı bölümlerin/birimlerin, **farklı paydaşların karşılaşacağı, bir arada çalışabileceği ve sosyalleşebileceği** fiziksel mekânlar olması; tek başına fiziksel mekân yeterli olmayacağı için sosyalleşmeyi mümkün kılacak **ortak özgür zaman** olması."

Fiziksel mekân & Ekoloji

"Okulun fiziksel ortamını doğaya yaklaştırmak gerek; açık alanlar, açık alan sınıfları, kampüs peyzajı... **Ekolojik bir kampüs alanının** geliştirilmesi."

"Dünyadan farklı uygulama örnekleri paylaşılarak ilham alınabilir. Okul içinde **yağmur suyu biriktirme, gün ışığından faydalanma**, doğa gezileri gerçekleştirme vb. çalışmaların yapılması."

Çocuk katılımı & Fiziksel mekân

"Fiziksel mekânların **çocuk katılımını heveslendirecek ve destekleyecek şekilde yapılandırılması** (öğretmen kürsüsünün yeri, oturma düzeni, çocukların kendi başlarına çalışmalara yapabilecekleri alan yaratmak vb.)."

"Okul bahçelerini farklı kullanımlara açacak düzenlemelerin **çocuklarla tartışılması**."

Demokratik okul, yönetim ve paydaşların katılımı

"Tüm okul çalışanlarının ve paydaşlarının süreçlere dahil edilmesi, süreçlerin şeffaf yürütülmesi."

"Çocukların ortaya koydukları fikirlerin **önemsendiğinin** hissettirilmesi ve **hayata geçirmek için somut adımlar** atılması."

"**Şeffaflık ve sürekli açık iletişim**. Ekibe, yönetime, yetkinliğe güvenilmesi."

"Sağlıklı, hızlı ve şeffaf iletişim. **Tüm paydaşlar için kapsayıcı bir katılım politikasının** oluşturulması."

"Okul ruhunu kazanacakları etkinlikler, renk günleri, oyunlar, spor karşılaşmaları, buluşmalar, panayırılar, partiler, piknikler, açık havada etkinlikler düzenlenmesi."

"Değişim ve dönüşüm için **heyecan** yaratılması; **somut, uygulanabilir ve detaylı planlama** (yol haritası) ile değişime inancın güçlendirilmesi ve değişimin sahiplendirilmesi."

"Öğretmen - Veli İletişim Platformu: Öğretmenler, okul liderleri, veliler ve öğrenciler arasındaki iletişimi kolaylaştıracak, **öğretmenin özel hayatını da koruyan bir iletişim platformu** oluşturulması (OkulCep ve K12.net örneği)."

Öğretmenin güçlenmesi ve iyi olma hâli

"Öğrencinin iyi olma hâli için önce **öğretmenin de iyi olma hâlinin** düşünülmesi."

"İyi Olma Toplulukları: Öğretmeni eğitim süreçleri boyunca (değişen tüm koşullarda) destekleyecek, öğretmenlerin iyi olma hâlini gözetecek, **okulun tüm aktörlerinin bulunduğu** komitelerinin kurulması."

"Deneyimli & Meslekte Yeni Öğretmenler **Deneyim Paylaşım Çemberleri**: Deneyimli öğretmenler ile mesleğe yeni başlamış öğretmenlerin arasında karşılıklı anlık, **güven ortamının esas olduğu**, öğretmenlerin kendi ihtiyaçları doğrultusunda yapılandığı paylaşım noktalarının ve ağların oluşturulması (Okul bazında-ilçe bazında-branş bazında)."

"Öğretmenin Zaman Planlaması: Öğretmenin okul içi zaman planlamasının **öğretmenlerin de dahil olduğu katılımcı bir şekilde** gerçekleştirilmesi. Ders saatlerinin yanında her branş için farklı etkinliklerin, hazırlık sürelerinin içerilmesi. **Hafta sonu çalışmaları ve hafta içi mesai sonrası zamanı kullanan iş yükünün olmaması**. Taşan çalışmaların asenkron kurgulanması."

"Öğretmenin Kişisel Gelişimi Öğretmen Toplulukları: Öğretmenlerin **sosyal gelişimini destekleyecek**, kendi sosyal hayatlarına da katkısı olacak faaliyetlere katılım için müze/tiyatro/sinema vb. etkinlikleri düzenleyecek öğretmen toplulukları. **Katılımcı bir şekilde**, kolaylaştırıcı/moderatörler eşliğinde ortak faaliyetler halinde kurgulanması."

"Öğretmenin iyi olma hâliyle ilgili yüzeysel çalışmalar yapmak yerine, gerçekten iyi olma hâlini etkileyen, motivasyonu artıracak, **öğretmenin emeğinin karşılığını maddi ve manevi olarak alabildiği iyileştirmelerin yapılması**... Bu programların **öğretmenin demokratik katılımıyla** ve ihtiyaçlara yönelik oluşturulması (Komisyonlar, kurullar ve toplantılar yoluyla). Okul her şekilde ve her zaman öğretmeni 7/24 hizmet vermek zorunda bırakmamalı. Öğretmenin de bir özel hayatı olduğunun göz önünde bulundurulması."

"Öğretmen Gelişim ve Motivasyon Paketleri: Okulda **öğretmenlerin hem kişisel hem de mesleki gelişimi** için kullanılacak öğretmen başına belirli bütçelerin ayrılması (Kamudaki eğitim öğretim tazminatının güçlendirilmesi)."

Veri okuryazarlığı ve veri temelli politikalar

"Üst politikada öğretmenlere veri okuryazarı olmaları için hizmetiçi eğitim verilmesi."

"**Okul temelli** olarak öğrenci ve öğretmenlere **veri okuryazarlığı** eğitimi verilmesi"

"Okul yönetim sistemi için **veri temelli politika** yapılacağına ilişkin bir idari belgenin olması. Bir model oluşturulması (Okul politikası)."

KENDİNİ TARTIŞTIN "OKUL"

Güvenli ve kapsayıcı okul iklimi

"Her çocuğun rahatça fikirlerini paylaşacağı, öğretmenler veya sınıf arkadaşları tarafından yargılanmayacağı bir sınıf iklimi kurulması."

"İhtiyaç analizi yapılarak pandemi sonrası değişen ihtiyaçlar doğrultusunda sosyo-duygusal destek gruplarının oluşturulması."

"K-12 seviyesinde tüm müfredat ve ders içeriği gözden geçirilerek din, dil, ırk, toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim, bedensel/zihinsel engel, okula erişimi olmayan öğrenciler ile ilgili farkındalık yaratacak proje ve çalışmaların eklenebileceği başlıkların belirlenmesi ve müfredatın bu boyutunun kuvvetlendirilmesi. Bu değişikliklerin veli ayağında nasıl karşılanacağını yönetebilmek ve bilinçlendirmek amacıyla veli seminerlerini takip eden veli-öğrenci katılımlı projelerin planlanması."

Müfredat ve yöntemler

"Disiplinler ötesi & bütünsel müfredat oluşturulması; olamıyorsa disiplinlerarası -yaygın etkiyi önceleyen- yaklaşımla beraber, öncelikle öğretmenlerin işbirliği, sonrasında çevrede bulunan kurumlar, veliler ile işbirliği yapmak. Okul topluluğu olarak bahsedilen, tüm paydaşların yer alabileceği projelerin tasarlanması."

"Özellikle anlaşılması zor, karmaşık konuların AR & VR teknolojileri ile görselleştirilmesi ve bir bağlam içinde içeriğin paylaşabilmesi. Teknolojinin yarattığı mikro dünyalarla bu bağlamın oluşturulması."

"Kinestetik öğrenen öğrencileri düşünerek ders planına küçük bedensel figürlerin/hareketler in dahil edilmesi (periyodik tablo dans örneği)."

KENDİNİ TARTIŞTIN “OKUL”

SONUÇ
YERİNE

SONUÇ YERİNE

Kendini Tartışan Okul konferansımızda, herkesi okulu yeniden düşünmeye ve dönüştürmeye davet ettik. Bu bağlamda, konferans boyunca duyduğumuz en önemli mesajlardan biri şuydu: Okulu dönüştürmek istiyorsak, okulun ve eğitimin altında yatan temel varsayımları ve mevcut paradigmamızı dönüştürmemiz gerekiyor.

Valerie Hannon, açış konuşmasında bizleri eğitim sistemlerinin temelindeki ekonomik büyüme anlatısını yeniden düşünmeye davet etti. Eğitimi ve okulları şekillendiren trendleri paylaştığı konuşmasında Marc Fuster da büyüme kavramını sorunsallaştırdı ve büyümenin ne kadar sürdürülebilir olduğunu tartışmamız gerektiğini bizlere hatırlattı. İklim ve biyoçeşitlilik krizlerini yaşadığımız bu dönemde, kaynakları sınırlı olan gezegenimizde, sınırsız tüketimi teşvik eden sınırsız büyüme hedefini ve mevcut alışkanlıklarımızı sorgulamak zorundayız.

Feyza Eyikul'un paylaştığı Başka Bir Okul Mümkün (BBOM) modeli, tam da bu sorgulamayı yansıtan örneklerden biri. BBOM modelinde doğa insanlara hizmet eden bir kaynaktan ibaret görülüyor; tüm canlıların haklarını gözeten, insanın doğayla uyum içinde yaşamasını, tüketim yerine üretim alışkanlıklarını savunan ekolojik bir duruş benimseniyor. Dünyadan Farklı Okul Modelleri oturumunda Jaclyn George'un paylaştığı Yeşil Okul modeli ise, öğrenme süreçlerinin mekândan müfredata uzanan çeşitli katmanlarıyla doğanın nasıl iç içe geçebileceğini gösteren bir örnek. Doğadan ve doğayla öğrenmenin bir başka yolunu da Gitte Miller Balslev ve Jordi Diaz Gibson NetEduProject örneğinde gösterdiler. Tıpkı ormanda ağaçları toprak altında birbirine bağlayan mantarlar ağının ve ağaçlar arasındaki etkileşimin tüm ormanı daha dayanıklı kılması gibi; bu şekilde yapılandırılan, okulları birbirine bağlayan, esnek ve etkileşimli bir öğrenme ekosisteminin daha güçlü ve dayanıklı olacağını vurguladılar.

Okulu ve eğitimi yeniden düşünürken dönüştürmemiz gereken temel varsayımlardan biri de çocuk tanımımız. Zeynep Erdiller'in konuşmasında anlattığı gibi, çocukluk kavramı tarihsel ve kültürel; dolayısıyla çocuk tanımı deşışkendir. Çocukluğu ve çocuğu nasıl tanımladığımız, eğitimden ne anladığımızı, okulları nasıl kurguladığımızı, öğretmenleri nasıl yetiştirdiğimizi temelden etkiliyor. Okulları dönüştürebilmek için, farklı bir çocuk tanımı yapmamız ve eğitime dair kabullerimizi temelden dönüştürmemiz gerekiyor. Mevcut tanımlarımızla, çocuklar okulun öznesi olamıyorlar.

Konferans boyunca farklı oturumlarda çocukların okulda aktif özneler oldukları örnekler de gördük. Dünyadan Farklı Okul Modelleri oturumunda Jeremy Spielman ve Chelle Marshall, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde aktif rol aldığı uygulama temelli örnekler paylaştılar. Konferansın ikinci günündeki atölye çalışmalarındaki katılımcılar da okullarda çocuk katılımını hayata geçirmeye yönelik birçok öneri sundular. Çocuk katılımının temel bir hak olmasının yanı sıra; okuldaki alanları ve süreçleri daha anlamlı ve işlevsel biçimde tasarlayabilmek, kapsayıcı bir okul iklimi oluştururken farklı bireylerin ve grupların ihtiyaçlarını daha iyi anlayabilmek gibi birçok farklı alanda, çocuk katılımını sağlamanın en etkili çözüm olduğu da atölye çalışmalarında dile getirildi.

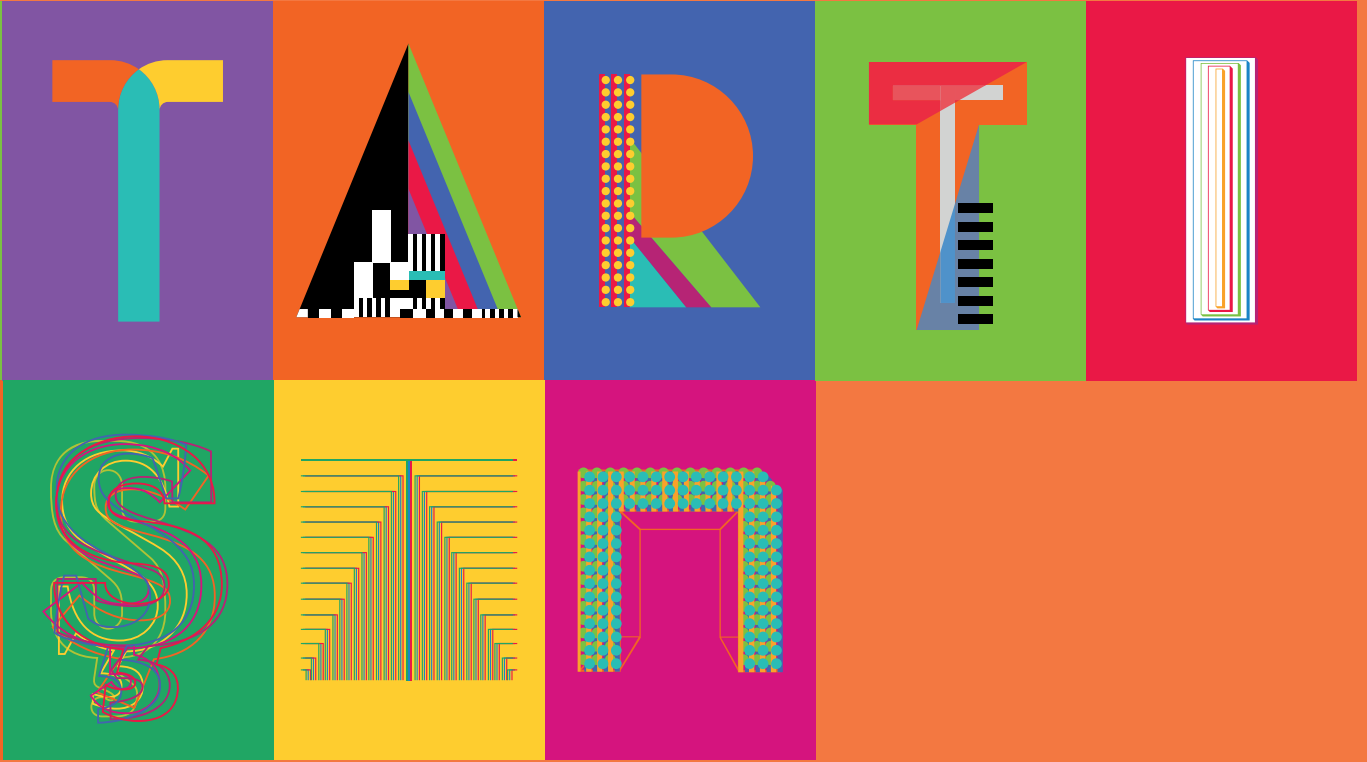
KENDİNİ TARTIŞAN “OKUL”

Elbette yalnız çocukların değil, okuldaki tüm diğer paydaşların süreçlere anlamlı katılımını sağlamamız gerekiyor. Yönetişim Alanı Olarak Okul oturumunda Darlene Fisher, Peggy Pelonis ve Murat Günel okul yönetiminde tüm paydaşların katılımının ve aidiyet hissini önemini vurguladılar; katılımın güçlü bir okul topluluğunun temel unsurlarından biri olduğuna işaret ettiler. Tüm okul çalışanlarının ve paydaşlarının dahil edildiği şeffaf süreçlerin ve açık iletişimin önemi, birçok farklı tematik atölyede üretilen önerilerde de tekrarlandı. Fiziki Mekân Olarak Okul oturumunda Pınar Gökbayrak, fiziksel unsurların ve mekânın da demokratik bir okul ortamı oluşturmaya katkı sunabileceğine işaret etti. Verdiği örnekler üzerinden okuldaki mekânların öğrenmeyi zenginleştirme, farklı grupları buluşturma, sosyalleşmeye olanak tanıma, aidiyet hissini güçlendirme, okuldaki güç dengelerini dönüştürme, kapsayıcılığı ve etkileşimi artırma potansiyeli üzerine düşündük. Okulda herkesin bulunduğu ortak alanların, bahçelerin, koridorların önemini bir kez daha hatırladık.

Konferans boyunca okulu tartışırken altını çizdiğimiz bir nokta, okulun akademik öğrenme süreçlerinden ibaret olmadığıydı. Akademik beceriler kadar sosyal duygusal öğrenmenin, ders dışı etkinliklerin, sosyalleşme olanaklarının, ilişkilerin ve paydaşlar arası bağların önemini vurgulayarak okulu hem çocuklar hem de yetişkinler için bir çok boyutlu bir öğrenme ve yaşam alanı olarak ele aldık. Öğrencilerin ve öğretmenlerin iyi olma hâlini gözetmenin önemi konferans boyunca öne çıkan konulardan biri oldu. Atölye çalışmalarında öğretmenlerin iyi olma hâlini, mesleki ve kişisel gelişimlerini destekleyecek birçok somut öneri paylaşıldı. Öğretmenin Gelişim Alanı Olarak Okul oturumunda Roberta Lenger-Kang, Selçuk Doğan ve Meral Olcay, öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde odaklanılan beceriler kadar, öğretmenlerin öğrenen olarak nasıl konumlandıklarına ve ihtiyaçlarına da değindiler.

Kendini Tartışan Okul konferansımız, günümüzde yaşadığımız derin değişimler ve eğitimi etkileyen trendler ışığında okulun “kendini tartışabileceği” kavramsal bir zemin sunmaya çalıştı. Konferans boyunca okulun farklı boyutlarını ve katmanlarını hem teorik olarak, hem de pratik örnekler üzerinden irdeledik. Türkiye’den ve dünyanın farklı yerlerinden ilham verici örneklerle tanıştık. Eğitimin amacı gibi geniş ölçekli sorgulamalardan, okulun gündelik hayatındaki uygulamalara uzanan geniş bir yelpazede birçok konu üzerine birlikte düşündük, konuştuk, sorular sorduk, bağlantılar kurduk ve çözüm önerileri geliştirdik. Katılımcılarımızın okula dair algılarında ve düşüncelerinde farklı sayfalar açtığımızı umuyoruz. Konferansın ve sonucunda hazırladığımız raporun, okulun gelişim sürecinin bir parçası olmasını, aynı amaçla düzenlenecek nice etkinliklere ve çalışmalara ilham olmasını diliyoruz; tüm konuklarımıza ve katılımcılarımıza teşekkürlerimizi sunuyoruz.

KENDİNİ

"OKUL"